

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

DIEGHIEGAIDOU

ديجيدو

Հրատարակություն Գաղիբեյի Հ.Բ.Ը.Մ.Ի

نشرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

**ՊԵՐՃ ԹԷՐՋԵԱՆ
ԿԱՐԺԱՆԱՆԱՅ
ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ
«ՄԻՍԻԹԱՐ ԳՕՇ»
ՄԵՏԱԼԻՆ**

**ՎԱՐԳ ԸԼԵՔՍԱՆԵԱՆ
ԿԱՐԺԱՆԱՆԱՅ
ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ
«ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՅԻ»
ՄԵՏԱԼԻՆ**

Ohan Janikian

**ՏԷՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ
ԲԱՐՍԵՂ ԳԸԶԸԼԵԱՆՆԵՐ
ԿԱՐԺԱՆԱՆԱՆ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
«Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱԿՈՐԻՉ»
ՇՔԱՆՇԱՆԻՆ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Հրաժեշտ 2011-ին, Բարի Գալուստ 2012-ին	1
	«Տ»	
	Շնորհակալություն	1
	Ականաւոր Հայ Արեւելագետ Ն. Յովհաննիսեանի Աշխատութիւնը Արաբերէնով	2
	<i>Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Շ. Մ.</i>	
	Լեզուն Հաղորդակցութիւն Է Անցելի Եւ Ներկայի Միջեւ (Հարցազրոյց)	4
	<i>Չրուցեց՝ Լուսինէ Աբրահամեանը</i>	
	«Լոթիւս»-ի Անդրանիկ Համերզը Կամ Ներքող Արուեստի Իշխանութեան	8
	<i>Միհրան Ղազէլեան</i>	
	«Ծիածան»-ը Երէկ Եւ Այսօր	13
	<i>Նանտր Աբիկեան</i>	
	1600 Տարուան Գրականութիւն Ունեցող Ժողովուրդի Մը Պատկանելու Հպարտութիւնը	14
	<i>Մարալ Սիմսար - Թրգմ. Անայիս Ճիզմէճեան</i>	
	Անանիա Շիրակացիի 1400-Ամեակը Եունեքսօ-2012-ի Յիշարժան Տարեթիւերուն Մէջ	15
	500-ամեակ Հայերէն Առաջին Գիրքի Տպագրութեան	16
	<i>Չաւէս Ա. Քինյ. Արզումանեան</i>	
	Պերճ Թերզեան Կ'արժանանայ Նախագահական «Միսիթար Գօշ» Մետալին	17
	<i>Յ.Է.</i>	
	Վարդ Ալեքսանեան Ու Յակոբ Չոլաքեան Կ'արժանանան Նախագահական «Մովսէս Խորենացի» Մետալին	18
	<i>Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Շ. Մ.</i>	
	Տէր Եւ Տիկին Բարսեղ Գրզըլեաններ Կ'արժանանան Հայրապետական «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» Շքանշանին	19
	«Տ»	
	Գահիրեի ՀԲԸՄ-ը Կ'ընդլայնէ Իր Նիւթական Օժանդակութիւնը՝ «Բժշկական Խնամք»-ի Ծրագրին	20
	<i>Թրգմ. Ա. Ը.</i>	
	«Մասրինեան-Արմինեան...» Վաւերագրական Ժապաւենի Ներկայացում Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի Մէջ	20
	<i>Թրգմ. Ա. Ը.</i>	
	Գահիրեի ՀԲԸՄ-ը Կը Պարգևատրէ Համայնքի Փայլուն Ուսանողները	21
	<i>Թրգմ. Ա. Ը.</i>	
	Ս. Թերեզայի 2011-ի Տարեկան Մրցաշարըը	22
	<i>Սօսի Ներետեան-Յակոբեան</i>	
	ՀՄԸՄ Արարատի 2011-ի Տարեկան Մրցաշարըը	23
	<i>Սօսի Ներետեան-Յակոբեան</i>	
	Հիւրասիրութիւն Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ Աղջիկներու Երեց Խումբին	25
	<i>Սօսի Ներետեան-Յակոբեան</i>	
	Ամանորեայ Տօնախմբութիւն Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԵՆ Ներս	26
	<i>Թրգմ. Ա. Ը.</i>	
	Խթման Տօնակատարութիւն Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԵՆ Ներս	27
	<i>Թրգմ. Ա. Ը.</i>	
	Լոյս Տեսան Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի 2012-ի Օրացոյցները	28
	«Տ»	

ԽՍԲԱԳԻՐ
Շաքէ Մարգարեան

ԽՍԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ
Պերճ Թերզեան

ՍՐԲԱԳՐԻՉ
ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ
Անայիս Ճիզմէճեան

ԳԵՂԱՐՈՒԵՏԱԿԱՆ
ՁԵՒԱԽՐՈՒՄ
Շահէ Լուսարարեան

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ
ՇԱՐՈՒԿԾԸ
Շաքէ Մարգարեան
Գարոլին Հէշեմա

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Nubar Printing House

ԹԻԻ 62 Նոր Շրջան
ՅՈՒՆՈՒՄԱՐ 2012

ԱԿԱՆԱԲՈՐ ՀԱՅ ԱՐԵՎԵԼԱԳԷՏ ՆԻԿՈՒԱՅ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆԻ ԱՃԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԱՔԵՐԷՆՈՎ

Վերջերս Գահիրեի ԴԲԸ-ը հրատարակեց Փրոֆ. Նիքոլայ Յովհաննիսեանի «Արաբական Պատմագիտութիւնը Հայոց Յեղասպանութեան Մասին» արաբերէն թարգմանութեամբ գիրքը: Թարգմանութիւնը կատարած է Տիկին Սահար Թաուֆիգ, վերստուգումը՝ Տոքթ. Սոհամետ Ռիֆաաթ Էլ Իմամ եւ ընդհանուր վերահսկողութիւնը՝ Պերճ Թերզեան: Ստորեւ կ'արտատպենք ՀՀ ԳԱԱ-ի «Գիտութիւն» թերթի՝ 2011 թ., Նոյեմբեր 11-ի թիւին մէջ այս մասին լոյս տեսած յօդուածին արեւմտահայերէն եւ յայտնուած տարբերակը:

«Տ»

Վերջերս Գահիրեի մէջ արաբերէնով լոյս տեսաւ նշանաւոր արեւելագետ, հայ արաբագիտական դպրոցի հիմնադիր, ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, Գիտութեան վաստակաւոր գործիչ, Փրոֆ. Նիկոլայ Յովհաննիսեանի «Արաբական Պատմագիտութիւնը Հայոց Յեղասպանութեան Մասին» բարձրարժէք եւ իր տեսակին մէջ նախադէպը չունեցող մենագրական ուսումնասիրութիւնը: Հրատարակութիւնը իրականացուցած է ԴԲԸ-ի Գահիրեի մասնաճիւղը՝ իր բազմամեայ նուիրեալ ղեկավար, եգիպտահայ համայնքի յայտնի եռանդուն գործիչ Պերճ Թերզեանի հոգածութեամբ եւ եգիպտացի յայտնի պատմաբան Սոհամետ Ռիֆաաթ Էլ Իմամի գործօն օժանդակութեամբ:

Այդ գիրքը հայերէնով հրատարակուած էր դեռեւս 2004 թ., ապա՝ 2005 թ. լոյս տեսած էր անգլերէնով, 2009 թ.՝ պարսկերէնով (Թեհրանի մէջ), իսկ այժմ արաբերէնով՝ Եգիպտոսի մէջ, ինչ որ կը վկայէ հայ գիտնականի աշխատութեան անանց արժէքին, անոր գիտական կարեւոր նշանակութեան եւ արդիականութեան մասին: Մասնագետները զայն գնահատած են որպէս նոր խօսք մը՝ Հայոց Յեղասպանութեան ուսումնասիրութեան բնագաւառէն ներս:

Մենագրութիւնը առաջին աշխատութիւնն է, որուն շնորհիւ արաբական անաչառ, առարկայական ու բազմատեսակ նիւթը գիտական շրջանառութեան մէջ դրուեցաւ՝ հարստացնելով Հայոց Յեղասպանագիտութեան ուսումնասիրութեան աղբիւրագիտական հենքը: Իսկ ան շատ կարեւոր էր, քանի որ ցեղասպանագետները իրենց

տեսադաշտէն դուրս ձգած էին արաբալեզու աղբիւրները՝ ուշադրութիւն սեւեռելով հիմնականին մէջ եւրոպական, ռուսական եւ ամերիկեան աղբիւրներուն վրայ: Ատոնք, անշուշտ, կարեւոր են եւ արժէքաւոր, սակայն Հայոց Յեղասպանութիւնը ժխտող թուրք պատմաբաններն ու պետական-քաղաքական գործիչները այդ աղբիւրներու գիտական արժէքը նսեմացնելու եւ ազդեցութիւնը չէզոքացնելու նպատակով, շրջանառութեան մէջ դրած են հիմնովին սխալ «տեսակետ» մը՝ թէ իբր քրիստոնեայ եւրոպացիները, ռուսերն ու ամերիկացիները հասկնալի պատճառներով կը պաշտպանեն քրիստոնեայ հայերը՝ դատապարտելով մահմետական թուրքերը: Այդ սխալ «տեսակետ»-ը հերքել պէտք էր իսլամական աղբիւրներու օգնութեամբ, որոնց ճնշող մասը արաբալեզու է:

Այդ դժուար գործը յանձն առաւ տարիներ շարունակ արաբական երկիրներու պատմութիւնը ուսումնասիրող, հմուտ եւ միջազգային մեծ ճանաչում ունեցող հայ արաբագետ Ն. Յովհաննիսեանը, որուն մատչելի են նաեւ արաբալեզու աղբիւրները:

Իր գիրքին մէջ հեղինակը կը կարեւորէ այն հանգամանքը, որ իսլամի հիմնադիր արաբները 1516-1918 թթ.՝ ճիշդ 402 տարի գտնուելով օսմանեան արիւնարբու լուծին տակ, ճաշակած են անոր բոլոր դառնութիւնները: Հետեւաբար, կը մատնանշէ հեղինակը, արաբները թրքական-օսմանեան տիրապետութեան մասին գաղափար ունեին ոչ թէ տարբեր աղբիւրներէ քաղուած

տեղեկություններն, այլ իրենց իսկ դարա-
ւոր կենսափորձն: Յետեւաբար, արաբնե-
րու հակասամանիզմը ինքնաբուխ է, որը
կու գայ չորս դարերու ընթացքին անոնց ու-
նեցած սարսափելի իրավիճակէն: Անոնք
իրենց սեփական պատմութեամբ գիտեն,
թէ ինչ բան է օսմանեան բռնապետութիւնը:

Ն. Յովհաննիսեանի այս ինքնատիպ
բնորոշումը ընդունուած է ժամանակակից
արաբական պատմագրութեան կողմէ:
Արաբ մահմետական պատմաբան Եուսուֆ
Եազպէկ Օսմանեան կայսրութիւնը անուա-
նած է «Սուլթան Ապտիւլ Յամիտի բանտ»,
որը միանգամայն ընդունուած տեսակետ է
արաբական պատմագիտութեան մէջ: Իսկ
արաբ պատմաբաններ Ֆուատ Յասան Յա-
ֆէզի, Մարուան Մուտաուարի, Մոհամետ
Ռիֆաաթ Էլ Իմամի եւ այլոց կարծիքով՝
թուրք սուլթանները արիւնալի ջարդերու
կազմակերպիչներ էին:

Աշխատութեան մէջ կը քննարկուին այն-
պիսի հանգուցային հարցեր, ինչպէս՝ Յա-
յոց Տեղասպանութեանը անդրադառնալու
արաբական պատմագրութեան դրդա-
պատճառները, Յայոց Տեղասպանութեան
նախադրեալներու եւ պատճառներու բա-
ցայայտումը, Օսմանեան կայսրութեան կա-
ռավարման բռնատիրական՝ «զուլում»-ի
եութեան, քրտական գործօնը Յայոց Տե-
ղասպանութեան իրականացման մէջ,
արաբներու ասպնջականութիւնը հայ տա-
րագիրներուն եւ բռնի տեղահանուածնե-
րուն նկատմամբ եւ այլն:

Արաբական պատմագիտութեան մէջ
հաստատուն տեղ կը գրաւէ այն տեսակե-
տը, որ հայերու դէմ երիտթուրքերու կիրա-
ռած քաղաքականութիւնը՝ ցեղասպանու-
թեան պետականօրէն ծրագրուած քաղա-
քականութիւն էր, որուն գերագոյն նպա-
տակն էր Օսմանեան կայսրութիւնը էթնի-
կապէս զուտ թրքական պետութեան մը վե-
րածելը, որը հնարաւոր էր իրականացնել
բոլոր ոչ թուրք ժողովուրդները ձուլելու, իսկ
անյաջողութեան պարագային՝ զանոնք ֆի-
զիքապէս ոչնչացնելու ճանապարհով:

Արաբ պատմաբանները Յայոց Տեղաս-
պանութիւնը «20-րդ դարու մարդկութեան
պատմութեան սեւ էջը» կը համարեն: Ըստ
արաբ պատմաբան Մուսա Բրէնսի՝ Յայոց

Տեղասպանութիւնը իր ծաւալներով, դա-
ժանութեամբ, սարսափներով եւ անդառ-
նալի կորուստներով ու հետեւանքներով՝
«ամենակէտնոցիտային կէտնոցիտն է» (ամե-
նացեղասպանային ցեղասպանութիւնն է):

Ն. Յովհաննիսեան մանրամասնօրէն ու-
սումնասիրելով եւ քննարկելով արաբ
պատմաբաններու ուսումնասիրութիւննե-
րը, այն տեսակետը կը յայտնէ, թէ ոչնչաց-
ման ենթակայ էին ոչ միայն քրիստոնէանե-
րը՝ հայերը, յոյները եւ ասորիները, այլ նա-
եւ մահմետականները, առաջին հերթին
արաբները, որոնք այդ ժամանակ Օսման-
եան կայսրութեան ազգաբնակչութեան
ամենամեծ թիւը կը կազմէին: Յեղինակը կը
հիմնաւորէ այն տեսակետը, որ 1915-1916
թթ.՝ Յայոց Տեղասպանութեանը զուգահեռ,
երիտթրքական դահիճները՝ Թալէաթ, Էն-
վեր եւ ճեմալ՝ Դամասկոսի, Պէյրութի, Ալէյի
եւ Երուսաղէմի մէջ կախաղան բարձրացու-
ցած են արաբական ազգային առաջնորդ-
ները, քաղաքական, մտաւորական եւ կու-
սակցական ընտրանին:

Ուսումնասիրութիւնը հայ հանրութեան
համար կը բացայայտէ շատ հետաքրքրա-
կան նորութիւններ:

ա) Երիտթրքական գրեթէ բոլոր դահիճ-
ներուն մահապատժի ենթարկած հայ վրի-
ժառուները արաբներու համար ոչ թէ ահա-
բեկիչներ են, ինչպէս կը փորձեն ներկայաց-
նել թրքական արդի քաղաքական գործիչ-
ներն ու պատմագիրները, այլ ժողովրդա-
կան վրիժառուներ:

բ) Անոնք արաբական պատմագրութեան
մէջ կ'ընդունուին որպէս ազգային հերոս-
ներ, որոնք այդ քայլով լուծեցին նաեւ
արաբներու վրեժը:

Բերենք մենագրութեան մէջ տեղ գտած
բազմաթիւ օրինակներէն մէկը միայն.
արաբ պատմաբան Ասատ Տաղէրի 1989 թ.
հրատարակուած «Արաբական Ապստամ-
բութիւնը» գիրքին մէջ զետեղուած է լու-
սանկար մը՝ հետեւեալ գրութեամբ. «**Յայ
հերոսներ Պետրոս Տէր-Պողոսեան եւ Ստե-
փան Ծաղիկեան, որոնք սպաննեցին ծովա-
կալ ճեմալ փաշան, Թիֆլիս քաղաքին մէջ,
1922 թ., վրեժ լուծելով մէկուկէս միլիոն հայ
նահատակներու եւ արաբ նահատակներու
համար**»:

ԼՆՋՈՒՆ ՀԱՂՈՐԳ-ԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Է ԱՆՑԵԱԼԻ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԻ ՄԻՋԵՒ

Ստորել, փոքր հպումներով կը ներկայացնենք Սփիւռքի Նախարարության «Հայերն Այսօր» էլեկտրոնային թերթի թղթակցուհի Լուսինէ Աբրահամեանի հարցազրոյցը Պրն. Պերճ Թերզեանի հետ: «Տ»

Օրեր առաջ եգիպտահայ ճանաչուած մտաւորական, հասարակական գործիչ Պերճ Թերզեանը հայապահպանութեան գործում ներդրած ծանրակշիռ աւանդի, Հայրենիքին մատուցած ծառայութիւնների, ինչպէս նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան և օտարերկրեայ պետութիւնների միջեւ բարեկամութեան ամրապնդմանը մեծապէս նպաստելու համար պարգևատրուեց «Միխիթար Գօշ» մետալով:

Պարոն Թերզեան, Դուք 1996թ. մինչեւ այսօր՝ հայերէնով հրատարակուող ՀԲԸՄ-ի պաշտօնաթերթ «Տեղեկատու» եռամսեայի և 1998-2009 թթ. «Արել», 2010 թ. Ապրիլից՝ «Արեգ» արաբալեզու ամսագրերի հայկական նիւթերի խորհրդատու խմբագիրն եք: Մի փոքր պատմե՛ք այդ մասին:

Գահիրեւում Հայ Ազգային Հիմնադրամի հրատարակած «Արել» օրաթերթի «Արել» անունով ամսօրեայ յաւելուածը՝ Տոքթ. Մոհամետ Ռիֆաաթ Էլ Իմամի խըմբագրութեամբ, լոյս էր տեսնում 1998 թուականից մինչեւ 2009 թուականի Ապրիլը: Ամսօրեան վարչական դժուարութիւնների պատճառով դադարեց լոյս տեսնել: Այդ թերթում ես արաբերէնով առաջնորդող յօդուածներ էի գրում և անշուշտ, հետեւում էի թերթի ընդհանուր բովանդակութեանը: Հայկական նիւթերի խորհրդատուն

էի և փորձում էի ժամանակակից հարցերի մասին հայկական տեսակետները արաբ հասարակութեանը փոխանցել: «Արել» պարբերականը տպագրուում էր շուրջ 1500 օրինակ տպաքանակով, և արաբական աշխարհի մտաւորականութիւնը հնարաւորութիւն էր ունենում ծանօթանալ նիւթերին:

Երբ ամսօրեան դադարեց լոյս տեսնել, 2010 թուականից ՀԲԸՄ-ը սկսեց հրատարակել՝ այս անգամ «Արեգ» անունով ամսօրեան, միշտ Տոքթ. Մոհամետ Ռիֆաաթ Էլ Իմամի խըմբագրութեամբ:

Ամսօրեայի պատասխանատուութիւնն ամբողջովին ստանձնել է ՀԲԸՄ-ն, իսկ ես դարձեալ հայկական նիւթերի խորհրդատուն եմ:

Պարոն Թերզեան, Դուք երկու մենագրութեան հեղինակ եք:

Առաջին գիրքս՝ «Եգիպտահայ Հայեացքներ Պատմութեան, Զաղաքականութեան և Մշակութային Ժառանգութեան Մասին», արաբերէնով հրատարակուել է 2008

թուականին: Այն մինչ այդ «Արել» ամսօրեայում լոյս տեսած առաջնորդող յօդուածների հաւաքածոն է. կարդացողը համապարփակ տեղեկութիւն կը ստանայ հայկական տեսակետների մասին: Ներկայացրել եմ հայկականի և հայկականութեան հետ առընչուող հարցեր, գլխաւորաբար Ղարաբաղի խնդրի կարգաւորման հարցը, Տեղասպանութեան ճանաչման հարցը և այլ հարցեր: Օրինակ՝ յօդուած կայ Հայաստանում հայ եկեղեցու վիճակի մասին:

Իսկ երկրորդ գիրքս՝ «Յետադարձ Անդրադարձ», լոյս է տեսել 2010 թուականին:

Ինչպիսի՞ն է, ըստ Ձեզ, այսօր Հայաստանում հայ եկեղեցու վիճակը:

Մեր եկեղեցին դժուարութիւններ է ունեցել նախ Եղեռնի պատճառով, յետոյ Համայնաժողովարական վարչակարգի պատճառով է տկարացել, և երբ սկսել է ազատ պայմաններում գործել, այս անգամ աղանդաւորներն

են խուժել: Խղճի ազատութեան իմաստով Եւրոպական Միութիւնը պահանջում է, որ նրանց արտօնութիւններ տրուեն, որը չի կարելի տարբեր երկրներում և պայմաններում: Օրինակ՝ լսել եմ, որ ֆրանսացիները սեղմումներ են գործադրում աղանդաւորների վրայ, բայց միեւնոյն ժամանակ Եւրոպական Միութիւնը պահանջում է, որ նրանք Հայաստանում ազատ լինեն:

Պարոն Թերզեան, Դուք լաւե Ձեր յօդուածներում այն տեսակէտն էք արտայայտում, որ բախտակից են ո՛չ թէ հայ և հրեայ ժողովուրդները, այլ հայ և պաղեստինցի ժողովուրդները:

Պաղեստինցիների վիճակի հետ ենք զուգահեռներ անում, որովհետեւ, ճիշդ է, հրեաները ենթարկուել են ցեղասպանութեան, բայց իրենց վերաբերմունքը պաղեստինցիների հանդէպ նոյնն է, ինչ թուրքերն արեցին հայերի հետ:

Զուգահեռներ կարելի է տանել լաւե քրդական շարժման ներկայիս գոյութիւն ունեցող վիճակի հետ. աւելի քան 20-25 միլիոն ժողովուրդ բաժանուած է տարբեր երկրների միջեւ և պայքարում է իր ազգային պետութիւնն ունենալու համար:

Դուք լաւե անդրադարձել էք հայկական վարժարանների խընդրին:

1967 թուականից այդ հարցով զբաղուել եմ: Շուրջ 20 տարի առաջ հրապարակուած կրթական օրէնքով արգելուած է Եգիպտոսում զուտ հայ համայնքի համար վարժարան ունենալը:

Ասում եր, որ խտրութիւն չպետք է լինի. ցանկացած աշակերտ հայկական վարժարան յաճախելու իրաւունք ունի:

Տարիներ շարունակ մեր վարժարանը համայնքային վարժարան եր և պետութեան կողմից վաւերացուած կանոնագիր ուներ, որտեղ նշուած էր, որ աշակերտները պետք է պատկանեն եգիպտահայ համայնքին եւ մկրտուած լինեն: Երբ այդ կրթական օրէնքը ելաւ, արգելուեց լեզուի, ծագումի, մաշկի գոյնի խտրականութիւն դնել դպրոցներում:

Այդ ամէնը համայնքի պատասխանատուներին խուճապի մատնեց: Այդ դժուարութիւնները շրջանցելու համար համայնքի անունից հանդիպում ունեցանք Կրթութեան նախարարի հետ: Նա ասաց, որ պետութեան մէջ պետութիւն կարելի չէ ունենալ, և աշակերտների մէջ խտրութիւն չպետք է դնել: Մենք պատասխանեցինք, որ խտրութեան հարց չէ, պարզապէս ուզում ենք մեր զաւակներին հայերէն սովորեցնել: Երկար բանակցութիւններից յետոյ, նախարարի բարեացակամ վերաբերմունքի շնորհիւ կարողացանք փրկել հայկական դիմագիծը պահպանելու կարելիութիւնը: Ինդրեցինք, ինչպէս օտար լեզուներ դասաւանդող վարժարանների պարագայում է, սկզբունք գործադրուի, որ ծնողներից մէկը պարտադիր պետք է հայերէնին տիրապետի: Սա մի անուղղակի շրջանցում էր, որ խանգարէր հայերէն չիմացող ծնողների զաւակներին մեր դպրոց յաճախել:

Պարոն Թերզեան, բայց չէ՞ որ այսօր Սփիւռքում շատ հայկական ընտանիքներում հայերէն չեն խօսում: Ի՞նչ է, նրանց զաւակները չէ՞ն կարող հայկական կրթութիւն ստանալ:

Նպատակը հայերէն իմանալը կամ չիմանալը չէր. նպատակը ոչ հայ աշակերտ չընդունելն էր: Եթէ ծնողները հայերէն չգիտեն, բայց հայ են, ապա նրանց զաւակները կարող են ընդունուել դպրոց և հայերէն սովորել:

Աշակերտների սակաւութեան և այլ պատճառներով այժմ մեր երկու դպրոցները պետք է միանան և մէկ դրպրոց դառնան: Նոր կանոնագիր պետք է մշակուի, և չենք կարող ասել՝ հին պայմանները կ'ընդունուեն, թէ՞ փոփոխութիւններ կը մտցուեն:

Պարոն Թերզեան, Դուք ակտիւօրէն ներգրաւուած էք Եգիպտոսի համայնքային կեանքում: Ինչպէ՞ս կը բնութագրէք համայնքը:

Այսօր համայնքում արտագաղթ կայ, խառն ամուսնութիւններ շատ կան, բայց ուրիշ բարեբախտութիւն ունենք. հայաստանցի և սուրիացի հարսները «պատուաստում են» գաղութը հայկականութեամբ:

**Պարոն Թերզեան, խօսեցիք ևա-
ել դժուարութիւններից, այսօր հա-
մայնքը յատկապէս ի՞նչ դժուարու-
թիւններ ունի:**

որոնք մինչեւ այսօր շարունակուում են: Անշուշտ ազգային դիմագիծը ժամանակի ընթաց-
քում սկսել է խամրել. նոր սերունդը նոյն մտահոգութիւնները, մօտեցումները, կապերը չու-
նի հայրենիքի հետ:

Շատ խնդիրներ ունենք, ունենք նաեւ շատ առաւե-
լութիւններ: Ամենամեծ առաւելութիւնն այն է, որ հին,
կազմակերպուած համայնք է. նախատեղեւնեան շրջա-
նից արդէն կայացած համայնք է և իր դպրոցները, կա-
ռոյցներն ունի: Աւանդութիւններ ունեցող գաղութ է,

Յամապատասխան կառոյցները փորձում են նրանց տարբեր ծրագրերով հայրենիք ու-
ղարկել: Օրինակ՝ Համահայկական խաղերին, «Արի Տուն» ծրագրին ուղարկում են, որ հայ-
րենիքի հետ շփում լինի: Օրինակ՝ մշակութային իմաստով, եթէ «Արի Տուն» ծրագիրը յա-
ջող է, ապա մնացեալների պարագայում գալիս են գնդակ խաղալու և զուարճութեան վայ-
րեր գնալու, բայց գրադարաններ, պատմական յուշարձաններ այցելելը շատ չի պատա-
հում:

Գաղութը կալուածներ ունի, որոնց եկամուտներով են ապրում մեր եկեղեցին ու մեր
վարժարանները. պետք է պատրաստուած մարդիկ գան և գործն իրենց ձեռքը վերցնեն,
պետք է ազգային հետաքրքրութիւն ունենան: Եթէ չունենան, կը վտանգուի ամեն բան:

Իսկ ի՞նչ է անհրաժեշտ անել:

Շատ դժուար է. անցեալի ապրելակերպը, կենսա-
մակարդակը տարբեր էր, ներկան տարբեր է: Երիտա-
սարդները ցանկանում են կարճ ժամանակում և արագ կերպով նիւթական առաւելութիւն-
ներ ունենալ, որովհետեւ կեանքի պահանջները շատ են, հետաքրքրութիւնները կեդրոնա-
ցած են բոլորովին ուրիշ բաների վրայ, որոնց մէջ ազգայինը առաջնահերթ չէ: Այս է գլխա-
ւոր դժուարութիւնը երիտասարդների պարագայում:

Լեզուի իմացութիւնը նոյնպէս խնդիր է: Մինչեւ 40 տարեկանները հայերէն լաւ չգիտեն,
որպէսզի հաղորդակցուեն հայրենիքի հետ: Պետք է հետեւեն մամուլին, համացանցին և
տեղեկութիւններ ունենան. մատների վրայ կարելի է հաշուել այն երիտասարդներին,
ովքեր հետեւում են, այն էլ՝ աւելի շատ իրենց անձնական հետաքրքրութիւնը գոհացնելու
համար, այլ ոչ գաղութի գործերի կազմակերպման համար:

**Փաստօրէն երիտասարդները
պարբերականներ չեն կարդում:**

Գրեթէ չեն կարդում. երիտասարդները եթէ կարդում
են, ապա միայն յայտարարութիւնների բաժինը, որ
տեսնեն ինչ հայկական ձեռնարկներ կան:

**Իսկ հայրենիքն ինչո՞վ կարող է
օգնել:**

Արեւմտահայերէն իմացող ուսուցիչով, որ չկայ:
Մենք փորձառութիւն ունեցանք և Հայաստանից վաս-
տակաւոր ուսուցիչ հրաւիրեցինք, բայց արեւմտահայե-
րէնի ուղղագրութեանը ծանօթ չէր և չգիտէր, թէ աշակերտներին ինչպէս պետք է սովորեցնի:

Սա շատ բարդ խնդիր է և անհատական, տեղական միջոցներով լուծելը դժուար է. հա-
մահայկական մօտեցում և մտածողութիւն է պետք հարցերը լուծելու համար: Հենց դրա
համար ՀՀ Սփիւռքի նախարար Տիկին Հրանտյոյ Յակոբեանը Ծաղկածորում արեւմտահա-
յերէնի արդի վիճակին նուիրուած համագումար էր կազմակերպել: Այնտեղ նախադրեալ-
ներ կային, որ արեւմտահայերէնով դասագիրք պետք է պատրաստուի: Բայց այստեղ էլ
դժուարութիւններ կան. եթէ Սփիւռքն իր ամբողջութեան մէջ դիտէք, կը տեսնէք, որ Հիւսի-
սային, Հարաւային Ամերիկայի, Եւրոպայի, Միջին Արեւելքի մէջ պահանջուած դասագիրքը
նոյնը չի կարող լինել, որովհետեւ տարբեր մակարդակներ, ըմբռնումներ կան, այնպէս որ
այս հարցը մասնագիտական մօտեցում է ուզում, սիրողական մօտեցումներով չեն լուծուի
այս խնդիրները:

Այսինքն համատեղ ուժերով պետք է լուծուի:

Այո՛, Սփիւռքի, հայրենիքի և պատասխանատու մարմինների համատեղ ճիգերով:

Հայաստանը վերականգնելու համար Համահայկական հիմնադրամ է կազմուել, և այդ հիմնադրամին մասնակցում են բոլոր կառույցները, որոնք գոյութիւն ունեն աշխարհի մէջ:

Այսօր արեւմտահայերէնը կորելու վտանգի տակ է, և դա լուրջ ազգային հարց է, որովհետեւ եթէ Սփիւռքը լեզուն կորցնի, կապերը շատ անելի թոյլ կը լինեն Հայաստանի հետ, և մի ամբողջ ժողովուրդ կը կորսուի: Ճիշդ կը լինի, որ արեւմտահայերէնով զբաղուող համահայկական մի մարմին ստեղծուի, որին մասնակցեն երկու կաթողիկոսական աթոռները, ՀՀ Սփիւռքի Նախարարութիւնը, Լեզուի Ինստիտուտը, Պետական Համալսարանը, ՀԲԸՄ-ը, Համազգայինը, Միաթարեանները, բոլոր այն կազմակերպութիւնները, որոնք հայեցի կրթութեան հետ առնչութիւն ունեն: Դժբախտաբար դա չեղաւ:

Էջմիածինը Հայաստանում արեւմտահայերէնի բարձրագոյն հիմնարկ բացելու ծրագիր ուներ, բայց սիւթական պատճառներով չիրագործուեց այդ ծրագիրը:

Մեծ հարստութիւն է լեզուի երկու ճիւղերին տիրապետելը: Շատ է խօսուում Վահրամ Փափագեանի լեզուի մասին: Իր յուշերի մէջ գործածած լեզուն շատ բարձր է գնահատուում, որովհետեւ ինքն արեւմտահայ լինելով՝ նաեւ արեւելահայերէն է գրել, և ինքնաբերաբար ստեղծուել է շատ գեղեցիկ լեզու: Երբեմն, սակայն, այլոց մօտ այդ ամենը շինծու է լինում, և չի մարսուում: Դրա համար ժամանակ է պետք:

ԼԵԶՈՒՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Ե ԱՆՑԵԱԼԻ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅԻ ՄԻՋԵՒ: Անհատն ինչպէ՞ս պետք է իմանայ մեր անցեալի արժէքները, եթէ լեզուն չգիտի. պետք է սպասի, մինչեւ այդ բոլորը թարգմանուեն իր իմացած լեզուով, նո՞ր միայն հաղորդակցուի: Բայց դա էլ չի կարող այն ազդեցութիւնն ունենալ, ինչ իր հարազատ լեզուով հաղորդակցուելը:

Սփիւռքում այսօր շատ է խօսուում լեզուի նահանջի մասին, իսկ հաւատքի նահանջ զգացում է:

Հաւատքի պահպանումը զարմանալիօրէն ուրիշ երեւոյթ է: Օրինակ՝ մեր գաղութում շատերը կան, ովքեր որեւէ առնչութիւն չունեն հայկական ձեռնարկների, միջոցառումների հետ և ոչ էլ հայկական ակումբ են յաճախում:

Բայց արի ու տես, որ Սուրբ Ծնունդին ու Չատիկին հայկական եկեղեցի են գալիս, հաղորդութիւն են առնում, իրենց զաւակներին էլ են բերում: Չես հասկանում՝ սա անհղութի՞ւն է, թե՞ հաւատք, ո՞ր մէկն է: Չգիտես, թէ ինչի են հաւատում: Բայց եթէ ազգային եկեղեցու հանդէպ պատկանելութեան զգացում ունի և ճանաչում է իր անցեալը, ճանաչում է նրա անցած ուղին, դժուարութիւնները՝ հաւատքը անելի զօրաւոր է լինում:

Պարո՛ն Թերզեան, գրոյցի վերջում ի՞նչ կը մաղթեք Հայաստանին և Սփիւռքին:

Կ'ուզեի, որ մեր հայրենիքը մագնիսական բեւեռի պէս ձգի սփիւռքահայերին: Դրա համար պետք է, որ արդար պայմաններ ստեղծուեն հայրենիքի մէջ, և տնտեսութիւնը բարգաւաճի, և այնպիսի նախանձելի վիճակի հասնի, որ եթէ աշխարհում ինչ-ինչ դէպքեր պատահեն, և հայերը ստիպուած լինեն իրենց կեցութիւնը ուրիշ տեղ փոխադրել, փոխանակ ուրիշ տեղ գնալու՝ հայրենիքում հաստատուեն, իսկ Սփիւռքում լեզուն, ինքնութիւնը պահպանուի, և հայրենիքը կարողանայ դերակատարութիւն ունենալ այդ աշխատանքի մէջ:

Չրուցեց՝ Լուսինէ Աբրահամեանը

«ԼՈՒԹԻՒՍ»Ի ԱՆԳՐԱՆԻԿ ՀԱՄԵՐԳԸ ԿԱՄ ՆԵՐՔՈՂ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ԻՃԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

Վերջին քանի մը տարիներու համերգային հայ կեանքի աշխուժութիւնը մեր գաղութին մէջ՝ իրականացած թէ՛ տեղական-սիրողական, թէ՛ արտասահմանեան եւ թէ՛ հայրենի երաժիշտներու կողմէ, այնքան սովորական դարձած է, որ ինչպէս ամէն սովորական բան, յաճախ նոյնիսկ պէտք եղած ուշադրութեան չ'արժանանար:

Սակայն կատարող կամ ստեղծագործող իւրաքանչիւր իրաւ արուեստագէտի համար առաջնայինը ներկայացուած նիւթի բովանդակային, գեղարուեստական եւ յուզական այն հետքն է, որ իր ստեղծագործութեան կամ իր կատարման միջոցով ան կ'ուզէ թողուլ հանդիսատեսի ներաշխարհին վրայ: Բարձր արուեստի եւ վեհ գաղափարներու այդ հետքը ինքնին «հպատակութեան» մը սկիզբն է, հպատակութիւն՝ արուեստի իշխանութեան, որուն եթէ կը տրուինք՝ ապա միայն կամովին: Եւ ենթադրելի է, որ ունկնդրի մէջ կատարողական միայն բարձր գեղարուեստականութեամբ հասանելի հոգեկան վերին ոլորտներ առաջնորդող այդ հետքը ոչ թէ լուծուի-չքանայ սովորականութեան տիղմին մէջ, այլ նպաստէ արուեստը արժեւորող կենսակերպի մը ստեղծման, այլ խօսքով՝ արուեստի այդ հետքը վերաճի արուեստի դրոշմի, որմէ դուրս «օդը» շնչահեղծութիւն կը պատճառէ: Այնուհետեւ արդէն արուեստի դրոշմը կրող, արուեստը կենսակերպի վերածած այդ արուեստասէրները կարելի է կոչել արուեստի «քաղաքացիներ»՝ անկախ իրենց բնակութեան վայրէն:

Գաղութի համերգային կեանքի կազմակերպումը՝ հնարաւոր կարելի միջոցներով արուեստի արժեւորման ահա այս կենսակերպը կենդանի պահելուն է միտուած: Եւ ի պատիւ կազմակերպիչներուն՝ պէտք է ըսել, որ հրաւիրեալ երաժիշտներու իրենց ընտրութիւնը առաջին հերթին եղած է լուրջ, դասական ու ազգային ճաշակ մը սնուցանելու կամ սերմանելու ազնիւ մղումը: Մերկապարանոց չըլլալու համար, բաւական է թուար-

կել վերջին քանի մը տարիներուն համերգային այցով Գահիրէի մէջ ելոյթ ունեցած օրինակելի կատարողականութեան տէր, յաճախ քաջահմուտ, երբեմն ալ միջազգային չափանիշները լրացնող ու միջազգային համբաւի արժանացած հայ արուեստագէտներու կամ հայկական համոյթներու անունները: Այսպէս՝ Շահան Արծրունի, Վարդան Մամիկոնեան, Յասմիկ Պապեան, Արաքս Մանսուրեան, Չաքար Քէշիշեան, Կամիլա Քէշիշեան, Գէորգ Հաճեան, Արսէն Գրիգորեան, Հայաստանի Օփերայի եւ Պալէի Ակադեմիական Թատրոնի Նուագախումբ ու Պարախումբ, Թաթուլ Ալթունեանի Անուան Հայաստանի Երգի եւ Պարի Համոյթ, որոնք իրենց թէ՛ կատարողական վարպետութեամբ եւ թէ՛ ոճական այլազանութեամբ գոհացում կու տային երաժշտական տարբեր նախասիրութիւններ եւ բարձր ճաշակ ունեցող մեր հանդիսատեսին:

Սակայն գեղարուեստի ուժը եւ անոր արձագանգը նշոյլի, հետքի եւ կամ դրոշմի իր չափով կախուած է ոչ միայն կատարողի մասնագիտական վարպետութենէն ու ներկայացուող նիւթի թիրախային սրտամօտիկութենէն, այլ նաեւ ունկնդրի երաժշտական ներմացութենէն եւ երաժշտական փորձառութեամբ ձեռք բերուած ընկալունակութենէն:

Ուրեմն, շարունակելով վերը թուարկուած կատարողական փայլուն ելոյթներու երաժշտական ոգին եւ ապաւինելով հանդիսատեսի վերը յիշուած ահա այս ներմացութեան՝ երաժշտական փորձառութեան նոր առաջարկ մըն էր «ԼՈՒԹԻՒՍ» նորակազմ երգչային համոյթի թարմութիւն ու կատարողական անակնկալներ պարունակող անդրանիկ երգահանդէսը, որ ամիսներ շարունակ կը պատրաստուէր լայն աշխարհայեացքի երաժիշտ Հայկ Աւագեանի ղեկավարութեամբ: Եւ սպասումները աւելի քան արդարացուած էին, վկայ՝ հանդիսատեսի խումներամ ներկայութիւնը եւ իւրաքանչիւր կատարման հե-

տելող համապատասխան ջերմ արձագանգը:
Աւելի քան գնահատելի է նաեւ այն, որ խումբի ստեղծման մտայղացողը՝ Հայկ Աւագեան եւ շուրջը հաւաքուած երգի ասպարէզին մէջ ըսելիք ունեցող, աշխատանք թափելու պատրաստ եւ նախաձեռնողաբար տրամադրուած մասնագէտ եւ սիրող երաժիշտներ, միասնաբար ծնունդ կու տային համոյթի մը՝ որպէս մէն միակ խթան ունենալով լուրջ ու դասական երաժշտութեան ծառայութիւնը:

Եւ այսպէս, 4 Ռեկտեմբեր 2011-ին, Հելիոպոլսոյ «Պըլըքտանեան» հանդիսասրահին մէջ, կազմակերպութեամբ «ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՍՐԱՀ»-ին եւ ի ներկայութեան սրահը լեցուցած ընտրաճաշակ հանդիսատեսին՝ «ԼՈԹԻՒՍ»-ի անդրանիկ համերգով կը յայտարարուէր երգչային նոր համոյթի մը բեմական ծնունդը:

«ԼՈԹԻՒՍ» իր այս տպաւորիչ համերգով կը ներկայանար ցոյց տալու համար կատարողական մակարդակ մը, ուր կրնան գտնուիլ միայն մասնագէտ երաժիշտներ: Համոյթը կ'ընդգրկէր չորս երգիչներ՝ Մահա Ֆանուս՝ սոփրանօ, Քաթրին Քահլա՝ սոփրանօ, Գոհար Ղազէլեան՝ մեծօ սոփրանօ եւ Աշրաֆ Ֆիլիփ՝ պաս, եւ նուագակցողը՝ դաշնակահար-երաժշտագէտ Հայկ Աւագեան:

Հայ եւ եգիպտացի երաժիշտներէ կազմուած կատարողական այս կազմը եւ անոր ելոյթը մշակութային համագործակցութեան յաջողած իրողութիւն մըն է, որ իրականու-

թիւն պիտի դառնար ոչ այլ բանի շնորհիւ, քան տարբեր մշակոյթներու ներկայացուցիչները ամենաներդաշնակ ձեւով միաւորելու ունակ դասական երաժշտութեան միջոցով:

Յատկանշական է, որ երգիչ-երգչուհիներու այս քառեակը համախմբած է թէ՛ դասական երգեցողութեան պատշաճող ձայնային տուեալներով, թէ՛ մասնագիտական մասնակի կրթութեամբ, եւ թէ՛ դասական երգեցողութեան ակադեմիկ ամբողջական կրթութեան տէր անհատներ: Սակայն միջավայրի ու պայմաններու բերումով այսօր անոնցմէ ոչ մէկը կ'աշխատի որպէս երգիչ:

Երկու մասէ բաղկացած համերգը կ'ընդգրկէր 18-րդ դարէն մինչեւ մեր ժամանակներու 20 երգահանի 23 անուն երգ: Երգիչ-երգչուհիներէն իւրաքանչիւրին տրուած էր մեներգով, զուգերգով, եռերգով ու քառերգով ներկայանալու կարելիութիւն: Բոլոր երգերը պատրաստուած էին իրենց բնագրային լեզուներով՝ հայերէն, իտալերէն, անգլերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն եւ սպաներէն:

Համերգը սկսաւ Richard Rodgers-ի "The Sound Of Music" երաժշտական շարժապատկերի "Climb Ev'ry Mountain" երգով, որ քառեակին կողմէ ամէն խոջընդոտ յաղթահարելու եւ ամէն բարձունք նուաճելու ողջոյն-կոչն էր՝ ուղղուած թէ՛ իրենց եւ թէ՛ հանդիսատեսին: Հանդիսատեսը երաժշտական այս առաջին կատարման ունկնդրումով արդէն զգաց, որ կը գտնուի լուրջ ու խոստըմնալից երաժշտա-կատարողական երեւոյթի

մը դիմաց:

Երգիչները միասնական կազմով ներկայացուցին եւս երկու քառերգ, մէկը որպէս առաջին բաժնի եզրափակում՝ Agustín Lara-ի “Granada”-ն, իսկ միւսը որպէս երկրորդ բաժնի եզրափակում՝ Leonard Bernstein-ի “Tonight”-ը “West Side Story” երաժշտական շարժապատկերէն, որոնք համերգային բաժիններէն իւրաքանչիւրին համար դարձան հրաշալի եզրափակումներ՝ իրենց փայլուն կատարմամբ մեծապէս ոգեւորելով ներկաները:

Առաջին քառերգին հետեւեցաւ Jacques Offenbach-ի “Le Pont Des Soupirs” օփերէթէն «Ցայգերգը» (Serenade) Քաթրին Քահլայի կատարմամբ: Քաթրին աւելի ուշ կատարեց նաեւ Claude-Michel Schönberg-ի “Castle On A Cloud”-ը, իսկ երկրորդ բաժնին մէջ Sebastián Yradier-ի “La Paloma”-ն ու Albert Hammond-ի “When You Tell Me That You Love Me” երգերը:

Քաթրին Քահլայի անպաճոյճ ու մաքուր երգեցողութիւնը պարզորոշ վկայութիւն մըն է այն բանին, թէ սիրողական երգչի կարողութիւնները համապատասխան աշխատանքի պարագային որքան՞ով կրնան մօտենալ մասնագէտ երգչի կատարողականութեան:

Քաթրին Քահլայ դեռ փոքր տարիքէն մասնակցած է սիրողական եւ եկեղեցական երգչախումբերու՝ յաճախ ստանձնելով մենակատարի դերը: 1995-էն Գահիրէի Օփերային մէջ հետեւած է երգեցողութեան դասերու՝ աշակերտելով Վիոլէթ Մագարի, Սոպիի Պիտէյրի եւ Նապիլա Էրեանի: Ունի երգեցողութեան 5-րդ դասարանի վկայական՝ Royal Academy of Music ուսումնական հաստատութենէն:

Յաջորդ ելոյթը Jacques Offenbach-ի “Les Contes d’Hoffmann” օփերայի հռչակաւոր “Belle Nuit” զուգերգային նաւերգն էր (Barcarolle), զոր կատարեցին Մահա Ֆանուս՝ սփրանսօ եւ Գոհար Ղազէլեան՝ մեծօ սփրանսօ: Անոնք իրենց ձայներու ներդաշնակութեամբ ու հասուն բեմականութեամբ ցուցադրեցին զուգերգային երգեցողութեան կատարեալ օրինակ մը:

Աւելի ուշ հնչեցին եւս երեք զուգերգեր, մէկը՝ Georges Auvray-ի “Polka”-ն, իսկ երկրորդ

բաժնին մէջ Stephen Glover-ի “Music, And Her Sister Song”-ը՝ երկուքն ալ Մահա Ֆանուս-Աշրաֆ Ֆիլիփ զոյգի կատարմամբ, իսկ Գոհար Ղազէլեան-Աշրաֆ Ֆիլիփ զոյգը կատարեց Hemans-ի “Evening Song To The Virgin” զուգերգը:

Յաջորդեց Giuseppe Verdi-ի “Simon Boccanegra” օփերայէն “A Te L’estermo Addio” արիան Աշրաֆ Ֆիլիփի կատարմամբ: Ունկնդրի համար հաճելի անակնկալ մըն էր Աշրաֆ Ֆիլիփի բնատուր հրաշալի պասը՝ վստահելի ու բամբ, կարծէք պատուած հնչողական անբացատրելի թաւիշով: Ան համերգի երկրորդ բաժնին մէջ տպաւորիչ յուզականութեամբ կատարեց օփերային արուեստի նոյն անգերազանցելի հեղինակի “Don Carlo” օփերայէն *Ֆիլիփի* յայտնի արիան՝ “Ella Giammai M’amò”:

Աշրաֆ Ֆիլիփ հետեւած է երգեցողութեան դասերու՝ աշակերտելով պարիթոն Ռաուֆ Զէյտանի եւ Վիոլէթ Մագարի, իսկ աւելի ուշ՝ Սոպիի Պիտէյրի: Երգիչը 1988 թուականէն ներգրաւուած է Գահիրէի Օփերայի երգչախումբի կազմին մէջ՝ որպէս երգչախմբային երգիչ, իսկ 1992 թուականէն սկսեալ՝ որպէս մենակատար: Մենակատարի իր հանգամանքով ան ստանձնած է տարբեր դերեր “Un Ballo In Maschera”, “La Bohème”, “Carmen”, “Aida”, “La Traviata”, “Anas Al Wogoud” օփերային ներկայացումներուն մէջ: Ան մասնակցած է նաեւ այլազան երգահանդեսներու՝ համերգային կատարմամբ ներկայացնելով տարբեր օփերաներէ արիաներ, ինչպէս՝ “The Magic Flute”, “Simon Boccanegra”, “Don Carlo”, “Don Giovanni” օփերաներէն, կատարած է նաեւ Պախի “Christmas” օրաթորիայի, Հենտելի “Messiah”-ի եւ Ռոսսինիի “Petite Messe Solennelle”-ի պասի բաժինները:

Համերգի յաջորդ կատարումը Eduardo Di Capua-ի հանրայայտ “O Sole Mio” երգն էր, որ կատարուեցաւ որպէս եռերգ (trio) Մահա Ֆանուսի, Գոհար Ղազէլեանի եւ Աշրաֆ Ֆիլիփի կատարմամբ: Նոյն երրեակի կատարմամբ աւելի ուշ հնչեց նաեւ Johann Strauss-hor “Radetzky March”-ը՝ առաջին բաժնին մէջ եւ համահեղինակներ Claude François-Jacques Revaux-ի “My Way”-ը, Wolfgang

Amadeus Mozart-ի “Mad About Mozart”-ը Earlene Rentz-ի մշակումով եւ Johann Strauss-որդու “An Der Shönen Blauen Donau” վալսը՝ երկրորդ բաժնին մէջ:

Մեներգերով հանդէս եկաւ նաեւ Մահա Ֆանուս՝ նախ կատարելով Gabriel Fauré-ի “Après Un Rêve” երգաշարէն առաջին երգը: Մահա Ֆանուսի քնարական սոփրանօն մեծապէս կը յարմարէր երգի երազային խորհրդաւորութեան: Երկրորդ բաժնին մէջ ան կատարեց նաեւ Frederick Loewe-ի “My Fair Lady” շարժանկարէն “I Could Have Danced All Night”-ը: Մահա Ֆանուսի այս երկու կատարումներն ալ ունէին ընդգծուած ծայնային-կատարողական խաղարկութիւն:

Մահա Ֆանուս նոյնպէս հետեւած է երգեցողութեան դասերու՝ աշակերտելով Քարմէն Զաքիի, Սոպիի Պիտէրի եւ Վիոլէթ Մագարի: Մասնակցած է Մոսկուայի Մեծ Թատրոնի մասնագիտական դասարանին՝ օփերային երգեցողութեան գծով: Անդամակցած է Cairo Singers Choir-ին, իսկ ներկայիս կը մեներգէ քանի մը եկեղեցիներու մէջ: Որպէս մեներգիչ մասնակցած է շարք մը երգահանդէսներու, ինչպէս՝ Գահիրէի Օփերայի, այնպէս ալ Աղեքսանդրիոյ Գրադարանի եւ «Չայքովսքի» Ռուսական Մշակոյթի Կեդրոնի բեմերէն:

Fauré-ի յուզաբաթախ մեներգը քիչ անց փոխարինուեցաւ գերմանական քնարական “Come, With Thy Lute” զուգերգային արիայով, այս անգամ Գոհար Ղազէլեանի եւ Աշրաֆ Ֆիլիփի կատարմամբ: Այստեղ մեծօս սփրանօ եւ պասս ծայներու զուգակցումը կ’առանձնանար հնչողական յատուկ ներդաշնակութեամբ եւ զուգերգային «հարց ու պատասխանի» փոխլրացնող յղկուածութեամբ:

Ապա կարգը եկաւ հայ երգին, կոմիտասեան երգին: Խտացուած դրամատիզմի օրինակ է «Հով Արէք, Սարեր Ճան» երգը, որ բեմական կատարեալ ապրումով ներկայացուց Գոհար Ղազէլեան: Այս կատարումը կը գրաւէր ոչ միայն երգի բովանդակութեան ու կատարողի ծայներանգային համապատասխանութեամբ, այլեւ երգի կերպարային պատկերաւորութեամբ՝ վերապրուած երգչուհիին արտայայտիչ բեմականութեան մէջ, որ ոչ ոք անտարբեր թողուց ներկաներէն:

Գոհար Ղազէլեանի բեմական հնարաւորութիւններու սահմանները առաւել բացայայտուեցան «Հով Արէք»-ին տրամագծօրէն հակադիր տրամադրութեան կոմիտասեան սիրային երկու աշխոյժ երգերով՝ «Շողեր Ճան» եւ «Շախկըր-շուխկըր», որոնք հնչեցին համերգի երկրորդ բաժնին մէջ:

Գոհար Ղազէլեան երգչային մանկավարժութեան կրթութիւնը ստացած է ծննդավայրին՝ Պուլկարիոյ մէջ, իսկ օփերային մեներգեցողութիւնը՝ Երեւանի Կոմիտասի անուան երաժշտանոցին մէջ, 1989-1995 թուականներուն (Գոհար Գասպարեանի դասարան)՝ ստանալով մեներգիչի որակաւորում: Ան, 2003 թուականէն գտնուելով Գահիրէի հայ համայնքին մէջ, նուիրուած է գլխաւորաբար երաժշտական մանկավարժութեան, աշխատելով Նուպարեան Ազգային Վարժարանի նախակրթարանին եւ Գալուստեան Ազգային Վարժարանի նախակրթարանին եւ մանկապարտէզին մէջ՝ որպէս երգի ուսուցչուհի: Ան 2004 թուականէն սկսեալ սիրայօժար կերպով կը գործակցի նաեւ ՀԲԸՄ-ի «ԾԻԱ-ԾԱՆ» եւ «ՅՈՒՍԱԲԵՐ» ՄԸ-ի «ԾԱՂԿԱՍ-ՏԱՆ» մանկական երգչախումբերուն՝ որպէս երգեցողութեան (vocal) պատասխանատու եւ խմբավար: Ականատես ըլլալով այդ գործունէութեան եւ տեսնելով «ուսուցիչ-աշակերտ» եւ կամ «խմբավար-երգչախմբային փոքրիկ երգիչ» ստեղծուած ջերմ ու անկեղծ յարաբերութիւններն ու արդիւնաւէտ աշխատանքով ձեռք բերուած մակարդակը՝ կարելի է հաստատել, որ Գոհար Ղազէլեան ոչ միայն ունի համապատասխան կրթական պատրաստուածութիւն եւ տարիներու փորձառութիւն, այլ բնականօրէն օժտուած է մանկավարժի այդ իսկ կոչումով:

Որպէս երգչուհի դպրոցական այս «սպառման» զուգահեռ, ան այս տարիներու ընթացքին թէւ ազգային եւ կրօնական գրեթէ ամէն տօնի ու երաժշտական տօնակատարութեան, ինչպէս նաեւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ պատարագի բոլոր արարողութիւններուն ներկայացած է մեներգերով, բայց պէտք է խոստովանիլ, որ «ԼՈԹԻՒՍ»-ի այս համերգը Գահիրէի բեմէն երգչուհիին առաջին լիարժէք առիթն էր՝ դրսեւորելու մեներգեցողական իր կարողութիւններուն ծա-

լալը բազմակողմանիորեն, մէկ ելոյթի ընթացքին: Եւ ականջալուր ըլլալով անոր երգչային կատարողականութեան եւ ականատես ըլլալով բեմական դերասանական վարպետութեան՝ բնական հարց կը յառաջանար, թէ այս տարիներն ու այս կարողութիւնները ինչո՞ւ պէտք է «վատնուէին» եւ դեռ պէտք է «վատնուին» դպրոցներու մէջ: Չէ՞ որ ատով կը կորսնցնէ բեմը, մէր բեմը:

Դպրոց, թէ՛ բեմ: Այս երկընտրանքը Գոհար Ղազէլեանի համար առ այսօր լուծուած է յօգուտ դպրոցի, հայ՛ դպրոցի: Տարիներ առաջ, երբ ուսման նպատակով դեռ նոր կը մեկնէր Հայաստան, թերեւս իրաւացիօրէն կ'ակնկալուէր, որ վերադառնալով ծննդավայր, ան ամբարած գիտելիքներն ու կարողութիւնները ի սպաս դնէ իր գաղութին՝ Պուկարիոյ հայկական-երաժշտական կեանքին: Սակայն կեանքի պարագաները այսօր զինք բերած են Եգիպտոս:

Հետեւաբար այսօր ալ, առանց որեւէ սակարկութեան, ամէն կարելի ձեւերով եւ գործնականօրէն պէտք է քաջալերել հայագիտական եւ արուեստի ուսման կողմնորոշումը ունեցող երիտասարդները, քանի որ հայեցի ուսմամբ ու հայեցի կրթութեամբ ցանուած սերմերը, եթէ անոնք պարարտ հողի մէջ ինկած առողջ սերմեր են, կարելոր չէ թէ որտեղ կը պտղաբերեն, միայն թէ անոնք նախատեսուած ըլլան հայ հաւաքականութեան համար: Ճիշդ այդ կրթութեան պտուղներն են, որ կրնան մեծապէս օգտակար դառնալ թէ՛ արուեստի ջահը վառ պահելուն, թէ՛ բեմին եւ թէ՛ կրթական իմաստով Ճիշդ սերնդափոխութիւն մը կազմակերպելու կարելորագոյն գործին: Վկայ՝ արուեստի կրթութեան այդ ճամբան անցած համոյթի երկու հայ անդամներուն ծաւալած գործունէութիւնը:

«ԼՈԹԻՒՍ» համոյթի համերգային յաջողութեան մէջ անդամներէն իւրաքանչիւրն ունի իր վաստակը, բայց առանցքային դերը խումբի գեղարուեստական ղեկավար Հայկ Աւագեանինն է, որուն կազմակերպչական հետեւողական ջանքերուն եւ լուրջ երաժշտութեան ծառայելու պատրաստ արուեստագէտներ պեղելու եւ համախմբելու կարողութեան շնորհիւ էր նաեւ, որ իրականութիւն կը դառնար դասական երաժշտութեան այս հա-

մերգը: Ան, որպէս դաշնակահար ու երաժըշտագէտ, հազուագիւտ պատրաստուածութեան տէր այն անձերէն է, որոնք ներդաշնակօրէն կը համադրեն կատարողական արւեստն ու արուեստի գիտութիւնը: Համոյթը իր ծնունդով եւ գրանցած յաջողութեամբ կը պարտի ճիշդ այդ համադրութեան, թէ՛ բուն մտայղացումով, թէ՛ անդամներու հաւաքագրումով, թէ՛ երգացանկի ընտրութեամբ, թէ՛ ամիսներ տեսած պատրաստութեամբ եւ թէ՛ դաշնակահարի իր նուագակցութեամբ:

«ԼՈԹԻՒՍ» իր գոյութեամբ, իր բերած նոր շունչով եւ ապահոված մակարդակով յաւակնոտ յայտ մըն է գրաւելու եգիպտական երաժշտական իրականութեան մէջ հարթակ մը, որ եզակի է, միայն իրենն է, ունի զարգացման արդարացուած իր տրամաբանութիւնն ու վերջապէս ունի իր հանդիսատեսը: Համերգի ներկայացման իր ակադեմիկ ձեւով (զերծ նոր ժամանակներու յատուկ տեսողական գրաւչութեան՝ շոուի տարրերէ), երգացանկային իր քաղաքականութեամբ՝ դասական, սիրուած, հանրամատչելի եւ միշտ բարձրորակ երգերով եւ երգչային ձայներու (սոփրանօ, մեծօ սոփրանօ եւ պաս) հերթագայումով եւ կամ անոնց այլազան համադրումներով, «ԼՈԹԻՒՍ» շարունակ թարմ ու զգաստ կը պահէ հանդիսատեսի ուշադրութիւնը եւ գոհացում կու տայ անոր գեղագիտական սպասումներուն:

«ԼՈԹԻՒՍ»-ի այս երգահանդէսը կու գայ գումարուելու քաջահմուտ արուեստագէտներու լաւագոյն այն ելոյթներու շարքին, որոնց հնչիւններուն արծագանգը կը ցոլայ ունկնդրի ներսիդին՝ որպէս իրական արուեստի հետք ու դրոշմ: Այդ հետքն է, որ ընդարձակուելով մեր մէջ իր հետ կ'ընդարձակէ գեղեցիկը զգալու, ապրելու եւ կենսական շնչառութեան վերածելու մեր ներքին կարողականութեան սահմանները: Իսկ այդ արդէն արուեստի իշխանութիւնն է եւ արուեստի իշխանութեան սահմանը մեր մէջ, մինչ իշխանութեան այդ միջնորդներուն՝ երաժիշտներուն միակ վարձքը երաժշտութեան այդ կենարար հնչիւնները մարմնաւորելու գոհունակութիւնն է եւ հանդիսատեսին անկեղծ ծափողջոյնները:

Միհրան Ղազէլեան

«ԾԻԱԾԱՆ»-Ը ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Ամրան արձակուրդին վերջ, ամիս մը կ'ըլլար որ չէի յաճախած իմ հարազատ «Ծիածան» մանկական երգչախումբի փորձերուն. կարօտով գացի:

ՀԲԸՄ-ի շէնքի դռներն ներս մտնելուս պէս, արդէն ականջիս հասան գեղեցիկ երգերու հընչիւնները: Արագօրէն դէպի վեր՝ փորձերու սենեակ ուղղուեցայ: Պագիկները, խմբավարներ Միհրան եւ Գոհար Ղազէլեաններու ղեկավարութեամբ, ժամանակակից նոր երգեր կ'երգէին, եւ այդ երգերու մեղեդիները պահ մը զիս իրենց թելերուն վրայ առնելով՝ վերադարձուցին «երէկւան» խումբին գիրկը:

Յիշեցի ՀԲԸՄ-ի նորակազմ «Ծիածան»-ի անդամները. որքա՛ն փոքր էին անոնք՝ 6-7 տարեկան: Հիմա մեծցած են,

ոմանք նոյնիսկ պատրաստական դասարաններու աշակերտներ եղած են, իսկ շատեր տարիքին պատճառով (աւարտական՝ երկրորդական դասարաններ) քաշուած են այլեւս սիրելի խումբէն: Սակայն ուրիշ փոքրիկներ եկած են՝ փոխարինելու առաջիկներուն: Որքա՛ն սքանչելի, ուրախ եւ անմոռանալի պահեր անցուցած ենք այս սենեակէն ներս՝ պատրաստուելով գաւազան հանդեսներու, տօներու: Յիշեցի նաեւ «Ծիածան»-ի 5-ամեակին առիթով կազմակերպուած երեք՝ շքեղ եւ յուզիչ հանդեսները (Հալէպի, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ մէջ):

Մեծերը, առաւել եւս փոքրերը չեն ուզեր ապրիլ առանց տօներու: Տօները եւ հանդեսները ուրախութեան, մտերմութեան օրեր են, որ հնարաւորութիւն կը ստեղծեն շփուելու եւ աւելի մօտիկէն ծանօթանալու ընկերներու եւ բարեկամներու հետ:

Ամէն տարի «Ծիածան» մանկական երգչախումբը իր տարեկան ելոյթը կ'ունենայ, եւ այդ ելոյթները իրենց տարբեր նիւթերով երեխաներուն մէջ կը սերմանեն նոր գիտելիքներ, նոր մտածելակերպ:

Այս տարի երգչախումբը իր մասնակցութիւնը բերաւ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ սրահէն ներս կազմակերպուած Ամանորեայ Տօնախմբութեան՝ Կաղանդ Պապային բարի գալուստի երգեր երգելով: Օգասուն պարտեզին մէջ հաւաքուած բազմութիւնը հաճոյքով մտիկ կ'ընէր ծիածան-

ցիներուն: Մեր երեխաներուն նուրբ, յստակ ձայները հմայեցին բազմութիւնը, մանաւանդ երբ անոնք երգեցին Ս. Ծննդեան յատուկ երգերը, որմէ ետք՝ ճոխացնելով մթնոլորտը, զուարճալի երգերով դիմաւորեցին Կաղանդ Պապան:

Շատ լաւ օր մը անցուցինք:

Իսկ Հինգշաբթի, 29 Դեկտեմբեր 2011-ին, երբ «Ծիածան» երգչախումբը իր շաբաթական

Ohan Janikian

փորձը կ'ընէր, անակնկալօրէն ներս մտաւ Կաղանդ Պապան, որ երգչախումբին հիմնադրութենէն ի վեր՝ 7 տարի շարունակ, կանոնաւորապէս կ'այցելէ այս փոքրիկներուն:

Երեխաները խանդավառութեամբ՝ խաղերով ու երգերով շուրջպար բռնեցին Կաղանդ Պապային շուրջ: Մտերմիկ հաւաքոյթին աւարտին, Կաղանդ Պապան նուէրներ բաշխեց երգչախումբի բոլոր անդամներուն՝ ջերմութիւն եւ ուրախութիւն սփռելով իր շուրջ:

Դուրսը ձմեռ է եւ ցուրտ, բայց մեր հոգիները ուրախ են եւ ջերմ, որովհետեւ մեր սրտերը լի են մեր մանուկներու երգերով ու պարերով:

Բարի տարի բոլորին:

Նաևոր Արիկեան

1600 ՏԱՐՈՒԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԺՈՂՈՎՈՒՐԳԻ ՄԸ ՊԱՏԿԱՆԵԼՈՒ ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, 21 Նոյեմբեր 2010-ին, Նեոշաթելի (Neuchatel) Ս. Պետրոս եկեղեցւոյ մէջ մատուց-
ւած Ս. Պատարագի ակարտին, հաւատա-
ցեալները ներկայ կ'ըլլային անսովոր արարո-
ղութեան մը: Անծանօթ մը, մկրտութեան խոր-
հուրդը կը ստանար Չուիցերիոյ գերմանա-
խօս բաժնի եւ Նեոշաթելի Հայ Առաքելական
եկեղեցւոյ հոգեւոր հովիւ՝ հայր Շնորհք Չեքի-
ճեանի ձեռամբ: Երբ վերջինս կը հարցնէր թե՛
ի՞նչ կը խնդրէր երեխան, մկրտեալը անձամբ,
յուզումով, հայերէնով երիցս կը պատասխա-
ներ. «Հաւատք, Յոյս, Սէր եւ Մկրտութիւն»: Ան
իր մկրտութեամբ կը վերանուանուէր Արամ:

Ո՞վ է Արամ:

Ալեքսանտր-Արամ Վիքոյ ասպարեզով
ատամնաբոյժ է, ծնած՝ Հունգարիոյ մայրա-
քաղաքը՝ Պուտափէշտ, հայ եւ հունգարացի
ծնողքէ: Իր հայկական արմատներուն վերա-
դառնալու անհուն փափաքը եւ իր երազը
իրականացնելու համար կտրած ուշագրաւ
ուղին, կրնան օրինակ ծառայել Սփիւռքի շատ
հայերու, որոնք օտարութեան մէջ, օրէ օր զոհ
կ'երթան անողորմ ձուլումին:

«Շատ փոքր տարիքէս, գիտէի որ Վիքոյ ըն-
տանիքը հայկական ծագում ունէր: Քանի մը
շփումներ ունեցած էինք Պուտափէշտի Հայոց
Միութեան հետ, սակայն ոչ աւելի: Աւելի ուշ,
երբ ժընեւ կ'ուսանէի, հայ բարեկամներ ունե-
ցայ, որոնք ինծի զգալ տուին թէ ի՞նչ է հայկա-
կան ճշմարիտ բարեկամութիւնը: Սակայն
այն ժամանակ ես կեդրոնացած էի ուսմանս
վրայ եւ թերեւս տակաւին բաւական հասուն
ալ չէի:

Իմ նախասիրած նիւթս պատմութիւնն է:
Օր մը ձեռքս գիրք մը անցաւ, որուն հեղինա-
կը Թրանսիլվանիայէն հայ մըն էր:

Հաւաքածոյ մըն էր հայ պատմաբաններու
բոլոր այն գրութիւններուն, որոնք կը վերաբե-
րէին հունգարացի ժողովուրդին: Այդ պահուն
ես ինքզինքիս ըսի. «Բայց ես ծագումով հայ
եմ, ուստի պէտք է շարունակեմ Հայոց մասին
իմ հետազօտութիւններս»:

Դեպի Վենետիկ ճամբորդութեան մը ըն-
թացքին էր, որ Ալեքսանտր Վիքոյ, բոլորովին
անսպասելիօրէն, պիտի տեղեկանար իր ըն-
տանիքին պատմութեան: Այն նաւուն մէջ, որ
զինք Սուրբ Ղազար կղզին կը տանէր, հայ

եկեղեցական մը կը հարցնէ ճամբորդներուն
անունները եւ երբ կը լսէ Ալեքսանտր Վիքոյի
անունը, ինքնաբերաբար կը սկսի պատմել
անոր ընտանիքին պատմութիւնը:

Վիքոյները եղած են Անի քաղաքի բնիկներ.
ԺԴ դարուն վերջերը, Լէնկոթմուրի արշաւան-
քէն յետոյ, լքած են Բագրատունիներու մայ-
րաքաղաքը եւ հաստատուած՝ Սեւ Ծովու հիւ-
սիսը՝ Քաֆֆա: Հոն եւս հալածուելով օսման-
ցիներէն, ժամանակ մը ապրած են Մոլտավիա,
ուրկէ եւս հեռացած են թաթարական յարձա-
կումներուն պատճառաւ: Այն ժամանակ է որ
ապաստան խնդրած են Թրանսիլվանիոյ իշ-
խան՝ Միհալի Աբաֆիէն, 1680-ական թուա-
կաններուն:

«Տեղեկացայ որ իմ նախնիքս թելաբաց
ընդունուած են եւ դարձած՝ Հունգարիոյ քա-
ղաքացիներ: Այս եղբայրակցութիւնը ուշադ-
րութիւնս գրաւեց եւ որոշեցի վերագտնել ինք-
նութեանս միւս կէտը: Այդ պահէն սկսեալ է որ
ես ձեռնարկեցի իմ հայկական արմատներու
հետազօտման», - կը բացատրէ Ալեքսանտր
Վիքոյ:

1986-ին, ան իր մօր հետ կ'երթայ Թրանսիլ-
վանիա, Վիքոյներու ընտանիքէն անդամներ
փնտռելու նպատակով: Կը յաջողի վերագրտ-
նել զանոնք եւ զարմանքով կը նկատէ, թէ
անոնցմէ շատեր տակաւին հայերէն կը խօ-
սին: Օր մը, այդ մասին կը յայտնէ իր մէկ հայ
ծանօթին, որ Նեոշաթելի մօտ կը բնակի: Այդ
անձը կը քաջալերէ զինք որ հայկական
ակումբ յաճախէ եւ յառաջ տանի իր հայկա-
կան արմատներուն հետազօտումը:

«Եւ այս եղաւ նախընթացը...Այս փորձա-
ռութենէն քանի մը տասնեակ տարիներ յե-
տոյ, ժամանակ մը եկաւ, երբ ամեն ինչ հեզա-
սահ ընթացաւ, մինչեւ մտքիս վերջին փայլա-
տակումը, երբ որոշեցի անպայման ծանօթա-
նալ Հայոց Լեզուին»:

Այսպէս, Ալեքսանտր Վիքոյ կարելոր քայլ
մը կ'առնէ եւ կը սկսի իր հօրենական նախ-
նիքներուն լեզուն սորվիլ: Երկու տարի շարու-
նակ, ան ամեն օր կ'աշխատի խտասալիկնե-
րու միջոցաւ՝ «Assimil»-ի մեթոտով հայերէն
սորվիլ եւ համբերութեամբ կը պատրաստէ
դեպի Հայաստան իր առաջին ուղեւորութիւ-
նը: «Պէտք է ըսեմ, թէ ինչ որ սորված էի՝ բա-

լարար եղաւ հաղորդակցելու երկրին բնակիչներուն հետ»,- կ'ըսէ ան:

Իր ճամբորդութիւնը կազմակերպող «Aratours» ընկերութեան ուղղուած շնորհակալական խօսքին մէջ՝ անոր կայքին վրայ, Ալեքսանտր-Արամ կը գրէ. «Յայտնաբերումի այս հրաշալի ճամբորդութեանս յիշատակները անմոռանալի են: Կատարած ըլլալով այս առաջին քայլը իմ հօրենական նախնիքներուս մօտենալու համար, փորձարկութիւնը դրական արդիւնք ունեցաւ, այն տեսակետով որ այս այցելութեանս ամբողջ ընթացքին զգացի աջակցութիւն եւ քաջալերանք իմ նախաձեռնութեանս մէջ: Գոհ ըլլալով իմ լեզուական գիտելիքներուս ուղղուած քաջալերական եւ փայփայիչ խօսքերէն, ես գիտ զգացի ոչ թէ զբօսաշրջիկ մը, այլ ընտանեկան հաւաքի մասնակից մը: Այսպէս, հայու հպարտութեամբ է որ օրէ օր կը յայտնաբերէի հայկական մշակոյթի ամենաուշագրաւ կոթողները...»:

Յետոյ, օր մը, ան ինքզինքին կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ ինք եւս, միւս հայ հաւատացեալներուն նման, պատարագի աւարտին պիտի չերթար Սուրբ Գիրքը համբուրելու եւ մաս պիտի չկազմեր այս հաւաքականութեան: «Յոս, Սփիւռքի մէջ, այն շաղախը որ մեզ կը միացնէ՝ հայ առաքելական եկեղեցւոյ հաւատքն է: Մտածեցի որ, պէտք է ընդունէի առաքելական հաւատքը, մաս կազմէի Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցիին, որպէսզի ընդունելի Սփիւռքի հայ համայնքէն ներս: Ինծի համար, կարելորդ՝ հաստատումս է իմ հայկա-

կանութեանս եւ ես շատ երջանիկ եմ որ մկրտութեան խորհուրդին արժանացայ: Ասկա քմահաճոյք մը չէր, այլ վերադարձ՝ դէպի արմատներս»,- կը բացատրէ ան:

Ի՞նչ փոփոխութիւն կրեց Ալեքսանտր Վիքուլ, վերադառնալով իր արմատներուն եւ ի՞նչ յայտնաբերեց ան իր հետազօտութեան աւարտին:

Ալեքսանտր-Արամ կը գրէ. «Այն եզրակացութեան եկայ, որ երկու արմատներուս՝ հունգարական եւ հայկական պատմութիւնները սերտօրէն միաձուլուած են իրարու: Ես թեւաբաց ընդունուեցայ հայ համայնքէն ներս, ճիշդ այնպէս, ինչպէս չորս դարեր առաջ իմ նախնիքս ընդունուած էին Հունգարիոյ մէջ, եւ ես ատիկա շատ սրտաշարժ ու գեղեցիկ գտայ: Այսպէս, իմ երկու արմատներս կրնան միատեղ գոյատեւել, առանց որեւէ հակասութեան: Իմ կարծիքովս, հայ ժողովուրդին մէկ անդամը ըլլալու համար պէտք է մկրտուիլ եւ լեզուին տիրապետել, որուն համար ես այժմ լրջօրէն կ'աշխատիմ:

Իմ հետազօտմանս աւարտին, ես նաեւ հպարտ կը զգամ որ մաս կը կազմեմ մշակոյթի մը եւ ժողովուրդի մը, որուն արմատները կը տարածուին ժամանակին անհունին մէջ, հպարտութիւն նաեւ որ կը պատկանիմ ժողովուրդի մը՝ որուն գրականութիւնը 1600 տարւան պատմութիւն ունի»:

*Մարալ Սիմար
Թրգմ. Անայիս Ծիգմեճեան*

ԱՆԱՆԻԱ ՇԻՐԱԿԱԳԻԻ 1400-ԱՄԵԱԿԸ ԵՌԻՆԷՍ-ՔՕ-2012-Ի ՅԻՇԱՐԺԱՆ ՏԱՐԵԹ-ԻԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Այս տարի կը լրանայ հայ մեծանուն գիտնական Անանիա Շիրակացիի ծննդեան 1400-ամեակը: Այդ առթիւ Երևանի 2012-ի յայտնի անձերու տարեդարձներու ցանկին մէջ ընդգրկուած է նաեւ վերջինիս անունը: Դիմումը ներկայացուած է Բիւրականի աստղադիտարանին կողմէ:

Անանիա Շիրակացիին միջնադարու հայ մեծանուն գիտնականներէն մին եղած է. ճըշգրիտ գիտութիւններու ու բնագիտութեան հիմնադիրը՝ Հայաստանէն ներս: Ան՝ աստղագետ, բնագետ, օդերեւութագետ, տիեզերա-

գետ, տոմարագետ եւ լաւ ուսուցիչ եղած է պատրաստած է կարելոր դասագիրքեր: Ուսումնասիրած է նաեւ պատմութիւն, բժշկութիւն եւ աշխարհագրութիւն:

Շիրակացի առաջարկած էր երկինքի մէջ երեւցող Ծիր Կաթինի շերտին ճիշդ բացատրութիւնն ու զարգացուցած Լուսնի մակերէւոյթի բաւականաչափ լաւ պատկերացում, ինչպէս նաեւ բացայայտած՝ թէ Լուսինը իր լոյսը չունի, այլ Արեւի լոյսն է որ կը ցոլացնէ: Ան ճիշդ կը մեկնաբանէր Լուսնի եւ Արեւի խաւարումները:

500-ԱՄԵԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐ-ՔԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

*Ստորել յապաւումներով կը ներկայացնենք Տոբթ. Տ. Չալէն Ա. Բիւյ. Արզումանեանի յօդուածը, գոր գրած է լեզուաբան եւ մանկավարժ Ռաֆայէլ Իշխանեանի «Յայ Գրքի Պատմութիւն» հատորէն օգտուելով:
«Տ»*

Ներկայ տարին կը նշէ 500-ամեակը հայերէն առաջին տպագրուած վեց հատոր գիրքերուն՝ 1512 թուականին, որուն ձեռնարկեց Յակոբ Մեղապարտ կրօնաւորը, Հայաստանէն հեռու՝ Իտալիոյ Վենետիկ քաղաքին մէջ, որ ատենին կը նկատուէր Եւրոպական տպագրութեան կեդրոնը: Յակոբ իր միակ յիշատակարանին մէջ ինքզինք համետօրէն «մեղապարտ» կը կոչէ, որ հայոց պատմութեան մէջ դարձաւ իր մականունը:

Վենետիկ 16-րդ դարու սկիզբը ուներ շուրջ 250 տպարաններ, որոնց վրայ աւելցաւ Յակոբ Մեղապարտի հաստատած տպարանը:

Հայերէն ձեռագիր մատեններու մշակումը փոխարինուեցաւ տպագրութեամբ եւ Յակոբ Մեղապարտ եղաւ հայ տպագրութեան ռահվիրան (նշենք որ Վենետիկի Մխիթարեան Հայրերու Միաբանութիւնը՝ Մխիթար Սեբաստացի Աբբահօր գլխաւորութեամբ Ս. Ղազարի մէջ, հաստատուեցաւ 1717-ին՝ 200 տարի ետք միայն):

Յակոբ գրագետ հոգեւորական մը եղած է եւ Վենետիկի մէջ հայ վաճառականներու հետ յարաբերութեամբ նիւթապէս օժանդակութիւն ստացած է իր գործերուն համար՝ նախ հայերէն տառեր ձուլելու եւ ապա տպարան հաստատելու:

Վեց տպագրեալ գիրքեր որոշապէս եղան պտուղը Յակոբի նախաձեռնութեան՝ գլխաւորութեամբ «Ուրբաթագիրք» կոչուած հատորին, որուն անմիջապէս յաջորդեցին «Պատարագատետր»-ը, «Աղթարք»-ը, «Տաղարան»-ը, «Պարզատոմար»-ը եւ «Սաղմոսարան»-ը, որոնք կը հանդիսանան տպագրեալ անդրանիկ հայերէն գիրքերը: Բանասերներ յայտնաբերեցին միակ յիշատակարան մը «Պատարագատետր»-ի վերջաւորութեան՝ հետեւեալ գրութեամբ. «Այս սուրբ գիրքը գրուեցաւ հայոց 962 եւ Քրիստոսի 1513 թուին Վենեժ աստուածապահ քաղաքին մէջ՝ մեղապարտ Յակոբի ձեռքով»:

«Ուրբաթագիրք»-ը եւ «Աղթարք»-ը նմանօրինակ գիրքեր են, ոչ-կրօնական բնոյթով՝ բժշկութեան յատուկ խորհուրդներով եւ աստղագուշակութեան դրոյթներով, մինչդեռ միւսները յայտնապէս պատարագ մատուցանելու, սաղմոս երգելու, եկեղեցական տօները ճշդելու յատուկ գիրքեր են: Իսկ «Պարզատոմար»-ը բանալին կը հանդիսանայ այս վեց գիրքերուն իրական թուականը ճշդելուն մէջ: Հոս է որ տոմարի առաջին տարին կը յիշուի որպէս 1512, որ կը նշանակէ թէ այդ թուակա-

նին տպագրուած է, եւ հետեւաբար նաեւ միւսները:

Մինչեւ 19-րդ դարու վերջը այս վեց գիրքերը անորոշ վիճակի մատնուած էին, մինչեւ վերը նշուած «Յիշատակարան»-ին յայտնուիլը: Հայերէն գիրքի տպագրութեան ուսումնասիրողն ու մասնագետը եղաւ Ռաֆայէլ Իշխանեան՝ իր 1977 թուին Երեւանի մէջ հրատարակած «Յայ Գրքի Պատմութիւն» առաջին հատորով, ուր հայերէն տպագրութեան յաջորդական տասնամեակներու, 1512-1680 թուականներու, քննական վերլուծումը կատարած է, փաստացի ներկայացնելով հայ առաջին տպագրութեան հիմնադիր Յակոբ Մեղապարտի, եւ ապա՝ Աբգար Դպիր Եւդոկիացիի դերը հայ մշակոյթի զարգացման ընթացքին:

Յակոբ Մեղապարտի աւանդը շարունակեց Աբգար Եւդոկիացին եւ եղաւ երկրորդ հայ տպագրիչը, որ իր որդւոյն՝ Սուլթանշահի հետ հետեւեցաւ Յակոբի գործին՝ տառերու տեսակներն ու զարդերը նման ոճով զարգացնելով: Աբգար 1565-ին Վենետիկի մէջ հետեւեալ հայերէն գիրքերը տպագրեց՝ «Տօնացոյց», «Ժամագիրք», «Մաշտոց» եւ «Քերականութիւն»: Ապա ան իր տպարանը Կ. Պոլիս փոխադրեց՝ ինք հոն գնաց, իսկ որդին մնաց Հռոմ, ուր տպագրութեան հայերէն յաւելեալ տառեր պատրաստել տուաւ եւ տպագրեց «Տոմար Գրիգորեան»-ը:

Աբգար 1565 թուականի իր յիշատակարանին մէջ յիշած է Յակոբ Մեղապարտի առաջին գործերը, որոնք օրինակ ծառայած են իրեն 50 տարիներ ետք:

Յակոբ Մեղապարտի հնագոյն տպագրութիւններէն մինչեւ Աբգար Դպիր, 1512-1586, մեզի հասած են տպագրեալ 19 գիրքեր: Ծիշդ 50 տարի ետք, 1636-ին Ջուղայի մէջ Խաչատուր Կեսարացին եւ իր օգնականները նոր տպարաններ հաստատեցին եւ չորս գիրքեր եւս տպեցին:

Մեր կարծիքով Տ. Տ. Գեորգ Ե. Սուրենեանց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս առաջինն էր, որ անցեալ դարու 1912 թուին, յատուկ Կոնդակով եւ համագալիս կերպով նշեց Հայ Տպագրութեան 400 ամեակը, քանի որ իրմէ առաջ հազիւ ճշդուած եւ հաստատուած էին այդ անկիւնադարձային իրագործման պարագաները:

*ՏՈԲԹ. Տ. ՉԱԼԷՆ Ա. ԲՅՆՅ. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ
«Նոր Աշխարհ»*

ՊԵՐՃ ԹԷՐՁԵԱՆ ԿՐԹԱՆԱՆԱՅ ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ «ՄԻՄԻԹԱՐ ԳՕՉ» ՄԵՏԱԼԻՆ

Նոյեմբեր 7ին, Հայաստանի Սփիւռքի նախարարության մէջ տեղի ունեցաւ եգիպտահայ ազգային-հասարակական գործիչ, հրապարակագիր, ՀԲԸՄ-ի եգիպտոսի Շըրջանակային Յանձնաժողովի Ատենապետ Պերճ Թերզեանի «Միմիթար Գօչ» մետալի տուչութեան հանդիսաւոր արարողութիւնը:

Արդարեւ, Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանի հրամանագիրով ու Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 20-րդ տարեդարձին առիթով՝ «հայապահպանութեան գործում ներդրած ծանրակշիռ ատենապետի, Հայրենիքին մատուցած ծառայութիւնների, ինչպէս նաեւ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ օտարերկրեայ պետութիւնների միջեւ բարեկամութեան ամրապնդմանը մեծապէս նպաստելու համար» Պերճ Թերզեան պարգևատրուած էր «Միմիթար Գօչ» մետալով:

Նախքան մետալին տուչութիւնը, Հայաստանի Սփիւռքի նախարարուհի Հրանոյշ Յակոբեան ներկայացուց Պերճ Թերզեանի հասարակական եւ հրապարակագրական գործունեութիւնը, շեշտելով նաեւ Թերզեանի մարդկային բարձր արժանիքները, որմէ ետք յանձնեց Հայաստանի նախագահին պարգելը: Տիկին Յակոբեան բարձր գնահատեց Պերճ Թերզեանի դերակատարութիւնը եգիպտահայութեան կեանքին մէջ եւ անոր անմնացորդ նուիրումը՝ ի խնդիր ազգային հարցերու լուծման:

«Միմիթար Գօչ» մետալին արժանանալուն առիթով Պերճ Թերզեանին շնորհաւորեցին ու գնահատանքի խօսքեր ըսին եգիպտահայ թեմի Առաջնորդ Գեր. Տէր Աշոտ Եպս. Մնացականեանը, Գիտութիւններու Ազգային Ակադեմիայի Պատմութեան Ինստիտուտի տնօրէն Աշոտ Մելքոնեանը եւ ՀԲԸՄիութեան Հայաստանի ներկայացուցչութեան փոխ-տնօրէն Յովիկ Եօրտէքեանը:

Հուսկ՝ խօսք առաւ նաեւ Պերճ Թերզեան, որ իրեն եղած այս բարձր պարգևատրումին համար շնորհակալութիւն յայտնեց Հա-

յաստանի նախագահին ու Սփիւռքի նախարարուհիին: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ իր գործունեութիւնը գնահատող Ելոյթ ունեցողներուն: Պերճ Թերզեան յայտնեց որ բախտաւոր կը զգայ ինքզինք՝ տեսնելով Հայաստանի անկախութիւնը, տօնելու Հայաստանի անկախութեան 20-ամեակը եւ զգալու Սփիւռքի նկատմամբ պետական հոգածութիւնը: Ան մաղթեց որ Հայրենիքը առաւել զօրանայ ու յաղթահարէ բոլոր դժուարութիւնները:

Պերճ Թերզեան 50-ական թուականներու վերջերէն սկսեալ մնայուն ներկայութիւն ու գործուն դերակատարութիւն ունեցած է եգիպտահայ ազգային-միութենական եւ թեմական կեանքին մէջ: Ան պատասխանատու պաշտօններ վարած է Գահիրէի ՀԲԸՄիութեան, Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան, Հայ Ազգային Հիմնադրամի եւ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի տարբեր կառոյցներուն մէջ:

Պերճ Թերզեան հեղինակ է երկու հատորներու՝ «Եգիպտահայ Հայեացքներ Պատմութեան, Զաղաքականութեան եւ Մշակութային Ժառանգութեան Մասին» («Արեւ»-ի արաբերէն ամսօրեայ յաւելումին մէջ լոյս տեսած առաջնորդող յօդուածներ), ինչպէս նաեւ «Յետադարձ Անդրադարձ» (առաւելաբար «Արեւ» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած յօ-

շարունակութիւն էջ 28

ՎԱՐԳ ԱԼԵՔՍԱՆԵԱՆ ՈՒ ՅԱԿՈՔ ՉՈՒԱՔԵԱՆ ԿՐԹԱՆԱՆԱՆ ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՇՆՈՐՀԱԾ «ՄՈՎՍԷՍ ԽՈՐԵՆԱՑԻ» ՄԵՏԱԼԻՆ

«Հայրենիքն դուրս հայ մնալը հերոսություն է, Հայրենիքն դուրս հայրենասեր ըլլալը՝ խիզախություն, իսկ Հայրենիքն դուրս Հայրենիքին ծառայելը՝ զոհաբերություն»:

Հրանոյշ Յակոբեան

Երեքշաբթի, 13 Դեկտեմբեր 2011-ին, ՀՀ Սփիւռքի Նախարարության մեջ կայացավ ՀՀ Նախագահ Սերժ Սարգսյանի հրամանագիրով «Մովսես Խորենացի» մետալով պարգևատրուած եգիպտահայ բարերար Վարդ Ալեքսանեանի եւ սուրիահայ մանկավարժ, հայագետ Յակոբ Չոլաքեանի պարգևներու յանձնման հանդիսաւոր արարողութիւնը:

Զերմօրէն ողջունելով սփիւռքահայ անուանի գործիչները՝ ՀՀ Սփիւռքի Նախարարուհի Հրանոյշ Յակոբեան ներկայացուց Վ. Ալեքսանեանի եւ Յ. Չոլաքեանի երկարամեայ ազգանուէր գործունէութիւնը:

«Վարդ Ալեքսանեան հայորդին իր գործունէութեամբ մեծապէս նպաստած է ողիմպիական համահայկական խաղերու կայացմանը,- ըսաւ նախարարուհին: Ան երկար տարիներ հայկական համայնքէն ներս ունեցած իր գործարարութեամբ, իր կեցուածքով եւ իր գործունէութեամբ, նպաստած է ոչ միայն տուեալ տարածաշրջանի գործարարութեան զարգացմանը, այլեւ մեծ աւանդ բերած է նաեւ մեր համայնքին: Համահայկական խաղերու ստեղծման առաջին իսկ օրէն, մեր ամբողջ պարգեւները՝ բարեգործական առումով Վարդ Ալեքսանեանը կազմակերպած է: Ան մեծ հումանիստ մըն է, դրական յոյզեր, դրական մթնոլորտ ստեղծող անձնաւորութիւն մը: 80-ամեայ հայորդին իր կեցուածքով հրաշալի «մարզավիճակի» մէջ է՝ առոյգ, գործունէայ:

Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութեան 20-ամեակին առթիւ, հայապահպանութեան գործին մէջ ներդրած ծան-

րակշիռ աւանդին, Հայրենիքին մատուցած ծառայութիւններուն, ինչպէս նաեւ Հայաստանի եւ օտարերկրեայ պետութիւններու միջեւ բարեկամութեան ամրապնդմանը մեծապէս նպաստելու համար, Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ Սերժ Սարգսյան «Մովսես Խորենացի» մետալով պարգևատրած է Վարդ Ալեքսանեանը»:

Սիրով եւ հպարտութեամբ յանձնելով ՀՀ Նախագահի պարգեւը՝ նախարարուհի Հ. Յակոբեան շնորհաւորեց սփիւռքահայ բարերարը՝ նշելով. «Հայրենիքն դուրս հայ մնալը հերոսություն է, Հայրենիքն դուրս հայրենասեր ըլլալը՝ խիզախություն, իսկ Հայրենիքն դուրս Հայրենիքին ծառայելը՝ զոհաբերություն»:

«Մովսես Խորենացի» մետալներով պարգևատրուած հայորդիները երախտագիտութիւն յայտնեցին իրենց աւանդը գնահատելու համար՝ պատրաստակամութիւն յայտնելով շարունակել իրենց հայրենասուէր առաքելութիւնը:

Արեւմտահայերէսի վերածեց՝ Շ.Ս.

ՏԵՐ ԵՒ ՏԻԿԻՆ ԲԱՐՍԵՂ ԳՐԶԸԼԵԱՆՆԵՐ ԿԱՐԺԱՆԱՆ ԱՅՅՐԱԳԵՏԱԿԱՆ «Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ» Ե-ԲԱՆՇԱՆԻՆ

Ուրբաթ, 6 Յունուար 2012 թ., Յիսուս Բրիստոսի Սուրբ Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տօնին առթիւ Գահիրէի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ մատուցած Պատարագի ընթացքին, Տեր եւ Տիկին Բարսեղ Գրգըլեաններ պարգեւատրուեցան «Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ» շքանշանով՝ առ ի գնահատանք Հայաստանի Արմաւիրի մարզին մէջ եկեղեցի կառուցելու:

Արժ. Տ. Յակոբ Բահանայ՝ «Էջմիածին Ի Զօրե» շարականի երգեցողութեամբ խորան բարձրացուց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ. Հայրապետի Սրբատառ Կոնդակը, որուն ընթերցումէն յետոյ կատարուեցաւ շքանշանի տուչութեան արարողութիւնը: Կոնդակին մէջ մասնաւորաբար յիշուած է. «Դուք Ձեր սրտում երկար տարիներ կրեցիք հայրենի հողի վրայ եկեղեցի կառուցելու տեսիլքը՝ որպէս հոգու պարտք Աստուծոյ, Հայրենիքի, Ձեր նախնեաց ու մեր ողջ ժողովրդի հանդէպ, եւ ջանադրութեամբ հետամուտ եղաք աստուածահաճոյ այս նախաձեռնութեան իրականացմանը: Այսօր կամօքն Աստուծոյ օծուեց Ձեր հովանաւորութեամբ կառուցուած Սուրբ Բարսեղ եկեղեցին, որը սերնդէ-սերունդ պիտի ծառայի մեր ժողովրդի գաւակների հոգեւոր կարիքներին եւ վկայի Ձեր հաւատի ու ար-

ժանայիշատակ գործերի մասին: Փառք ենք մատուցում Ամենախնամ Բարձրեալին, որ հաւատաւոր Մեր գաւակները շարունակում են եկեղեցանուէր նոր իրագործումներով առաւել զօրացնել ու պայծառացնել Առաքելական մեր Սուրբ եկեղեցին»:

Ս. Պատարագի աւարտին Թեմիս Բարեխնամ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Աշոտ Ս. Եպս. Մնացականեանը՝ յանուն Ազգային Իշխանութեան եւ հաւատաւոր ժողովուրդին, շնորհաւորեց Տեր եւ Տիկին Բարսեղ եւ Սիլվիա Գրգըլեանները՝ իրենց եկեղեցանուէր նախաձեռնութեան համար:

Այս առթիւ նշենք, որ Կիրակի, 20 Յունուար 2012-ի երեկոյեան ժ. 9-ին, «Յուսաբեր» Մշակութային Ընկերակցութիւնը ընդունելութիւն մը տուաւ՝ ի պատիւ պարգեւատրեալներուն, որուն ներկայ գտնուեցան բացի իրենց գործակիցներէն եւ բարեկամներէն, համայնքին հոգեւոր առաջնորդները, հոգեւոր դասը, ՀՀ դեսպանը, Թեմական եւ Քաղաքական ժողովներու պատասխանատուները եւ անդամները, ինչպէս նաեւ գանազան միութիւններու ներկայացուցիչները:

Տեղի ունեցան գնահատանքի ելոյթներ եւ յուշանուէրներու յանձնում:

«Տ»

Ohan Janikian

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՐԸՄ-Ը Կ'ԸՆԳ-ԼԱՅՆԷ ԻՐ ՆԻԹ-ԱԿԱՆ ՕԺԱՆԳ-ԱԿՈՒԹԻՒՆԸ «ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՆԱՄ-Ք»-Ի ԾՐԱԳՐԻՆ

Բժշկական խնամքի ծրագիրը (Medicare) իր 12-րդ տարին թեակոխելուն առիթով, Գահիրեի ՀՐԸՄ-ը որոշեց ծրագրին զանազան մարզերէն ներս ընդլայնել իր նիւթական օժանդակութեան սահմանները: Այսպէս, դէղորայքի տարեկան յատկացումը պիտի ըլլայ 1200 Ե.Ո.՝ փոխան 1000 Ե.Ո.-ի: Բժիշկներու այցեզինները պիտի բարձրանան 200 Ե.Ո.-էն՝ 300-ի: Նոյն համեմատութեամբ պիտի բարձրանան նաեւ շողարձակումով նկարահանումները (radiographs) եւ տարրալուծարաններու քննութիւնները (analysis): Ծրագիրը կ'ընդգրկէ նաեւ հիւանդանոցի կեցութեան եւ գործողութեան ծախսերը, իւրաքանչիւր անձի համար, տարեկան մինչեւ 8000 Ե. Ո.:

Այս տարի, Գահիրեի մէջ, 249 անձեր նորոգեցին բժշկական ծրագրին իրենց անդամակցութիւնը եւ արձանագրուեցան եօթը նոր անդամ-

ներ: Աղէքսանդրիոյ մէջ, իրենց անդամակցութիւնը նորոգեցին 42 հոգի եւ աւելցաւ միայն մէկ նոր անդամ: Այսպէս, այս տարի ծրագրէն օգտուողներուն ընդհանուր թիւն է 299, փոխան անցեալ տարուան 317-ին, քանի որ՝ անդամներէն ոմանք անդարձ մեկնեցան, իսկ ուրիշներ՝ չվերանորոգեցին:

Սաթենիկ Չազըր Հիմնադրամի բժշկական խնամքի ծրագիրը, բժշկական զանազան մարզերէն ներս շօշափելի օժանդակութիւն մը կատարելու կողքին, թոյլ կու տայ նաեւ որ անհատը ինք ընտրէ իր նախասիրած բժիշկը, հիւանդանոցը՝ եթէ չ'ուզեր կապուիլ ՀՐԸՄ-ի հետ համաձայնութիւն կնքած այն հաստատութեանց, որոնք յաւելեալ մասնաւոր գեղջ մը եւս կ'ընեն ծրագրին անդամներուն:

Թրգմ.՝ Ա. Ծ.

«ՄԱՍՐԻՆԵԱՆ-ԱՐՄԻՆԵԱՆ» ՎԱԻԵՐԱԳՐԱԿԱՆ ԺԱՊԱԷՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՄ ԳԱՀԻՐԷԻ ՀՐԸՄ-Ի ՄԷՋ

Շաբաթ, 10 Դեկտեմբեր 2011-ին, Գահիրեի ՀՐԸՄ-ի Չազըր Մշակութային Կեդրոնին մէջ, մօտ յիսուն հիւրերու ներկայութեան, ցուցադրուեցաւ եւ քննարկուեցաւ Եգիպտոսի հայ համայնքին մասին պատմող վաւերագրական ժապաւէն մը՝ «Մասրինեան-Արմինեան»: Սոյն ժապաւէնը, որ պատրաստած եւ ղեկավարած է Միրիամ Մուուատ՝ որպէս իր աւարտաճառը «MSA» համալսարանի «Mass Communications»-ի բաժնէն շրջանաւարտ ըլլալուն առիթով, տեղեկութիւններ կու տայ մեր ազգային վարժարաններուն, հաստատութիւններուն եւ ակումբներուն մասին, ինչպէս նաեւ կ'ընդգրկէ հարցազրոյցներ Եգիպտահայերէն ոմանց հետ, ինչպէս Տեարք՝ Հրաչ Սիմոնեան, Շանթ Կապէյեան, Անդրո Վարժապետեան, Գեորգ Սազայեան, Գեղամ Կարսեան, Նուպար Գույումճեան, Տիկին Մանուշ Կապէյեան եւ այլք:

Այս վաւերագրական ժապաւէնը արգասիքն է աւելի քան վեց ամիսներու տքնաշան աշխատանքի եւ խտացումը՝ Եգիպտահայ համայնքի մասին ութ ժամ տեւող տեսագրութեան մը:

Տասներեք վայրկեան տեւողութեամբ այս վաւերագրական ժապաւէնին ցուցադրութենէն

վերջ, Միրիամ գոհացում տուաւ ներկաներուն, պատասխանելով իրեն ուղղուած հարցումներուն. ան յայտնեց հայ համայնքին մասին իր կազմած տպաւորութիւնները, ինչպէս նաեւ այս ժապաւէնին պատրաստութեան համար իր դիմագրաւած դժուարութիւնները:

Հաւաքոյթէն վերջ տեղի ունեցաւ թեթեւ հիւրասիրութիւն:

Թրգմ.՝ Ա. Ծ.

ԳԱՀԻՐԷԻ ՀԲԸՄ-Ը ԿԸ ՊԱՐԳԵՒԱՏՐԷ ՀԱՄԱՅՆ-ՔԻՍ ՓԱՅՆՈՒՆ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Չորեքշաբթի, 21 Դեկտեմբեր 2011-ին, Գահիրեի ՀԲԸՄ-ը գերազանցության վկայագրեր, նիւթական եւ այլ պարգեւներ յանձնեց եգիպտահայ համայնքի այն ուսանողներուն, որոնք փայլուն արդիւնքներով աւարտած են 2010-2011 դպրոցական տարեշրջանը: Պարգևատրման հանդիսութիւնը տեղի ունեցաւ Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի Յելիոպոլսոյ Չագըր Մշակութային Կեդրոնին մէջ:

Հանդիսութիւնը, որ կը կազմակերպուի 2001 թուականէն ի վեր, շնորհիւ Սիութեանս Սաթենիկ Չագըր հիմնադրամին, գնահատանքի եւ քաջալերանքի արտայայտութիւն մըն է՝ հանդէպ համայնքիս այն ուսանողներուն, որոնք փայլուն յաջողութեամբ կ'աւարտեն իրենց կրթական շրջանը:

Երեկոյթին բացումը կատարեց Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի ատենապետ Տոքթ. Վիգէն Ծիզմեճեան, որ Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի վարչութեան կողմէ շնորհաւորեց ներկայ փայլուն ուսանողները՝ իրենց ձեռք բերած պատուաբեր արդիւնքներուն համար եւ խրախուսեց զանոնք, որ հետեւողական աշխատանքով, իրենց անհատական եւ ընկերային կեանքին մէջ եւս պատուաբեր յաջողութիւններ արձանագրեն:

Ապա ցուցադրուեցաւ «Օտար Ամայի Ճամփեքի Վրայ» հաղորդաշարէն առնուած 30 վայրկեան տեւողութեամբ տեսասալիկ մը, որ կը պատմէր Սինկափուրի փոքրաթիւ հայ համայնքի մասին, եւ այդ երկրին տարբեր ասպարէզներու զարգացման պատ-

մութեան մէջ հայերու ունեցած կարեւոր դերակատարութեան եւ ազդեցութեան մասին:

Ի վերջոյ, տեղի ունեցաւ գնահատական գիրքերու եւ նուէրներու բաշխումը: Այս տարի պարգեւատրուեցան 5 ուսանողներ միայն: Նախակրթարանէն՝ Մոնիքա Կարո Գումրույեան՝ 93 % արդիւնքով, երկրորդականի բաժնէն՝ Սարինա Ճորճ Սիմոնեան՝ «Շատ լաւ» յիշատակութեամբ եւ Դանիէլ Նուրիան Զիւրքճեան՝ 93 % արդիւնքով. ունեցանք նաեւ երկու համալսարանաւարտներ՝ Գեորգ Ժորժ Պարութճեան՝ «Շատ լաւ» յիշատակութեամբ եւ Սարո Օսնիկ Պըլըքտանեան՝ «Գերազանց» պատուաբեր արդիւնքով:

Պարգեւները կը համապատասխանէին իրենց ստացած վկայականին: Այսպէս՝ Նախակրթարանի բաժնէն շրջանաւարտը ստացաւ 100 Ե.Ո., ինչպէս նաեւ «Կրօնի եւ Եկեղեցւոյ Մասին» գրքոյկը: Երկրորդականի բաժնէն շրջանաւարտը՝ 500 Ե.Ո., առաւել «Սարուխան» հատորը: Իսկ համալսարանաւարտները՝ «Շատ լաւ» յիշատակութեամբը՝ 800 Ե.Ո. եւ «Հայկական Հարցը Օսմանեան Պետութեան մէջ» հատորը, «Գերազանց» արդիւնքովը՝ 1000 Ե.Ո. եւ Տոքթ. Մոհամետ Ռիֆաաթ Էլ Իմամի «Հայերը Եգիպտոսի Մէջ» հատորը:

Կը շնորհաւորենք բոլոր շրջանաւարտները եւ անոնց կը մաղթենք նորանոր յաջողութիւններ:

Թրգմ.՝ Ա. Ը.

Ս.ԹԵՐԵՂԱՅԻ 2011-Ի ՏԱՐԵԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔԸ

Ուրբաթ 2 և Շաբաթ 3, Նոյեմբեր 2011ին Ս. Թերեգա ակումբը կազմակերպեց Եգիպտահայ մարզական ակումբներու իր տարեկան մրցաշարքը, հովանավորութեամբ Հայ Կաթողիկէ համայնքի Վիճակաւոր Գերապայծառ Գրիգոր Օգոստինոս Սրբազան Եպիսկոպոս Գուսանի և Եգիպտոսի Հայոց Թեմի Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Աշոտ Եպիսկոպոս Մնացականեանի, ու նախագահութեամբ Շուքրի Աթուն Շուքրիի: Մրցաշարքին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին Գահիրէի ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ, ՅՄԸՄ Արարատը, ՅՄԸՄ Կամքը և հիւրընկալ ակումբը: Աղէքսանդրիոյ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ 2011ի այս երրորդ մրցաշարքէն ևս կը բացակայէր:

Ուրբաթ օրուան յայտագրին վրայ երկու պատրաստական մրցումներ կային: Առաջինը Ս. Թերեգային և ՅՄԸՄ Կամքին միջև էր: Երկու խումբերն ալ ճիգ չխնայեցին յաղթական հանդիսանալու համար: Ս. Թերեգան կը ձգտէր այս յաղթանակով աւարտականին հասնիլ, իսկ ՅՄԸՄ Կամքը կ'ուզէր անգամ մը ևս վայելել իր անցեալի փառքը: Հակառակ որ առաջին քառորդախաղին Ս. Թերեգան կրցաւ թիւի մեծ առաւելութիւն արձանագրել, սակայն ՅՄԸՄ Կամքը իրերայաջորդ յաջող յարձակումներով և պասքէթներ արձանագրելով կարողացաւ կարճ ժամանակի մէջ 15 թիւի տարբերութիւնը չեզոքացնել ու նոյնքան թիւով անցնիլ Ս. Թերեգայէն: Խաղը յանկարծ շատ հետաքրքրական դարձաւ ու այդպէս ալ շարունակուեցաւ մինչև որ ՅՄԸՄ Կամքը յաղթական հանդիսացաւ՝ 71-66 արդիւնքով:

Երկրորդ մրցումը երկու վաղեմի մրցակիցներու՝ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸի և ՅՄԸՄ Արարատի միջև էր: Հակառակ որ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸի տղաքը բաւական կազմակերպուած սկսան խաղը և գերազանց խաղարկութիւն ցուցաբերեցին առաջին քառորդախաղին, սակայն իրերայաջորդ սխալ անցումներով (բասերով) ու արձակումներով առիթը տըւին որ ՅՄԸՄ Արարատը թիւի առաւելութիւն արձանագրէ ու ինքնավստահութիւն շահի: Մինչև չորրորդ քառորդախաղին կեսը պայքարը բուռն էր երկու խումբերուն միջև, սակայն ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸի տղաքը յուսալքու-

թեան մատնուեցան ու մրցումը աւարտեցաւ ի նպաստ ՅՄԸՄ Արարատին՝ 64-57 արդիւնքով: Կարծեք ասիկա աւարտական մրցումը ըլլար. ՅՄԸՄ Արարատի համակիրները դաշտ իջան, շրջապատեցին իրենց մարզիկները ու արդէն՝ «Բաժակը որո՞ւնն է» ... «Արարատինն է» կը լսուէր:

Շաբաթ, 3 Նոյեմբերին աւարտական մրցումը ՅՄԸՄ Արարատի և ՅՄԸՄ Կամքի միջև էր: Բաւական հետաքրքրական էր խաղը: ՅՄԸՄ Արարատը, որ նախորդ օրը պարտութեան մատնած էր իր ամենավտանգաւոր մրցակիցը՝ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ, կը կարծէր թէ դիւրաւ պիտի կարենար տիրանալ բաժակին: Մինչդէռ ՅՄԸՄ Կամքը կը խաղար յաղթելու համար: Մրցակցութիւնը սաստիկ էր մրցումին բոլոր տեսողութեան, սակայն վերջ ի վերջոյ ՅՄԸՄ Արարատը յաղթական հանդիսացաւ 68-64 արդիւնքով ու ստացաւ բաժակը՝ նուիրուած Ս. Թերեգայի վարչութեան կողմէ՝ ի յիշատակ ակումբին ողբացեալ անդամ և բարերար, Հայ Կաթողիկէ համայնքի աղքատախնամի երկարամեայ նախագահ և եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամ Ժոզէֆ Տիլիմէթիւեանի:

Այսպիսով աւարտեցաւ 2011-ի եգիպտահայ մարզական ակումբներու պասքէթ պոլի մրցաշարքերուն երրորդը: Կը մաղթենք որ 2012-ը ըլլայ խաղաղ տարի մը Եգիպտոսի համար, որպէսզի կարելի ըլլայ այս շատ Ժողովրդականութիւն վայելող մրցաշարքը կազմակերպել:

Սօսի Ներենտեան-Յակոբեան

ՀՄԸՄ ԱՐԱՐԱՏԻ 2011-Ի ՏԱՐԵԿԱՆՆ ԿԱՐԳԱՆՆԵՐԸ

Հինգշաբթի 17, Շաբաթ 19 եւ Կիրակի, 20 Նոյեմբեր 2011ին, ՀՄԸՄ Արարատը կազմակերպած էր եգիպտահայ մարզական ակումբներու իր տարեկան մրցաշարքը, հովանաւորութեամբ Եգիպտոսի հայոց թեմի Առաջնորդ Գերշ. Ս. Աշոտ Ս. Եպիսկոպոս Մաացականեանի եւ նախագահութեամբ Տեր եւ Տիկին Վարդան Գազանճեանի:

Տարիներէ ի վեր ընդունուած է որ մրցաշարքերը Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի օրերը տեղի ունենան. սակայն երկրին անկայուն վիճակին հետեւանքով եւ Ուրբաթ, 18 Նոյեմբերին զանգուածային ցոյցեր նախատեսուած ըլլալով՝ Գահիրէի, Աղեքսանդրիոյ եւ երկրին մի քանի ուրիշ շրջաններուն մէջ, մրցաշարքին ծրագիրը վերատեսութեան ենթարկուեցաւ, որպէսզի բոլոր խումբերն ալ կարենան մասնակցիլ, մանաւանդ Աղեքսանդրիայէն եկող ՀՄԸՄ Կամբը: Դժբախտաբար Աղեքսանդրիոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ կրկին կը բացակայէր մրցաշարքէն:

Հինգշաբթի օրուան առաջին մրցումը ՀՄԸՄ Արարատի երեց աղջիկներուն եւ Զելիոլիտոյի խումբերուն միջեւ էր, որ վերջացաւ ի նպաստ առաջինին՝ 48-46 արդիւնքով ու յաղթական աղջիկները ստացան Տեր եւ Տիկին Մանուկ Պօհճալեանի նուիրած բաժակը:

Երկրորդ մրցումը Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸին եւ Ս. Թերեզայի խումբերուն միջեւ էր: Մակարդակի տարբերութիւնը անհամեմատ ըլլալուն, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸի պահեստի մարզիկներուն առիթը տրուեցաւ դաշտ իջնելու եւ յաղթելու պատասխանատուութիւնը ստանձնելու: Գրեթէ բոլորն ալ շատ լաւ խաղարկութիւն ցուցաբերեցին ու ապացուցեցին որ խումբին առաջնակարգ խաղացողներուն իսկական յաջորդներն են: Մրցումը ավարտեցաւ 86-44՝ ի նպաստ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸին:

Շաբաթ, 19 Նոյեմբերի յայտագրին վրայ 3 մրցումներ կային: Առաջինը ՀՄԸՄ Արարատի 12 տարեկանէն վար աղջիկներուն եւ Էլ-Տարի խումբերուն միջեւ էր: Մրցումը ավարտեցաւ ի նպաստ երկրորդին՝ 11-6 արդիւնքով ու յաղթական խումբը ստացաւ

Տեր եւ Տիկին Յակոբ Սայեանի նուիրած բաժակը: Յաջորդը՝ 14 տարեկանէն վար ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ/ՀՄԸՄ Արարատ միացեալ խումբը խաղաց Էլ-Տարի խումբին դէմ: Բաւական հետաքրքրական ու խանդավառ խաղէ մը ետք, միացեալ խումբը յաղթական հանդիսացաւ՝ 48-25 արդիւնքով ու տիրացաւ Տոթթ. եւ Տիկին Գեորգ Երզնկացեանի նուիրած բաժակին: Երրորդ մրցումը ՀՄԸՄ Արարատին եւ ՀՄԸՄ Կամբին միջեւ էր, որ ավարտեցաւ ի նպաստ առաջին խումբին՝ 52-36 արդիւնքով:

Յոյժ վտանգաւոր օր մը կը նկատուէր Կիրակի, 20 Նոյեմբերը. Դահիրի հրապարակը կը վիստար դժգոհ ամբոխով որ հաւաքուած եւ կայք հաստատած էր Ուրբաթ օրուընէ ի վեր ու որոշած էր մնալ հոն, մինչեւ որ Չինեալ Ուժերը երկիրը կառավարելու իրենց իրաւասութիւնը փոխանցէին աշխարհիկ իշխանութեան մը. մէկ խօսքով բանակի դէմ շարժում մը, որ սանձարձակ կը սպառնար երկրին ապահովութեան: Միեւնոյն ժամանակ Ապպասիէի հրապարակը հաւաքուած էր բանակին զօրավիգ ամբոխ մը: Երկիրը կը տատանէր ալեկոծութեան ու փոթորիկի բռնուած նաւու մը նման:

Բարեբախտաբար Զելիոպոլիսը հեռու է այս տագնապալի վայրերէն ու հոն կեանքը կ'ընթանայ սովորականին պէս: Պահ մը ՀՄԸՄ Արարատի վարչութիւնը մտածեց յետաձգել ավարտական մրցումը, սակայն ապագան ա՛լ անելի անորոշ ըլլալուն, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸի վարչութիւնը նախընտրեց որ մրցումը խաղացուի ըստ ծրագրին: Հասարակութենէն շատեր կը բացակայէին ու ակումբը զրկուած էր մարզասերներու բազմութենէն: Նոյնիսկ 12 տարեկանէն վար տղոց մրցումը որ ըստ յայտագրին ՀՄԸՄ Արարատի եւ Կեզիրայի խումբերուն միջեւ էր՝ տեղի չունեցաւ, քանի որ Կեզիրայի պատասխանատուները խոհեմութիւն չէին նկատած խումբը մինչեւ Զելիոպոլիս փոխադրելը: Այսպէս, կամքէ անկախ պատճառներով, Տիար Կարօ Ասատուրեանի նուիրած բաժակին ոչ մէկ խումբ տիրացաւ:

Նախքան ավարտական մրցումը սկսիլը

ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ԵՒ ՀԱԸՄ Արարատի միջեւ, կազմակերպիչ ակումբին անունով խօսք առաւ Տիար Լեւոն Դելփեան որ խնդրեց ներկաներէն մեկ վայրկեան յոտնկայս յարգել յիշատակը Գահիրէի Թեմական Ժողովի ատենապետ Տիար Անդրանիկ Մետրոպեանի եւ Արարատի ու Յուսաբերի շրջանակի անդամ Տիար Վահան Մխտիկեանի: Իր խօսքին մէջ ան անդրադարձաւ Եգիպտոսի անկայուն վիճակին ու մաղթեց որ շուտով խաղաղութիւն տիրէ՝ յօգուտ Եգիպտոսի ժողովուրդին եւ եգիպտահայ համայնքին: Ան շնորհակալական խօսք ուղղեց Գերշ. Տ. Աշոտ Ս. Եպիսկոպոս Մնացականեանի՝ իր շնորհած հովանաւորութեան համար, նաեւ գնահատանքի խօսքերով յիշեց մրցաշարքի նախագահը, բաժակները սուրբողները եւ Տեր եւ Տիկին Վարդ Ալեքսանեանը, որոնք սուիրած էին մրցաշարքի մետալները: Ան շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր այն ակումբներուն, որոնք ընդառաջած էին ՀԱԸՄ Արարատի հրաւերին եւ իրենց խումբերուն մասնակցութեամբ սատարած էին մրցաշարքին յաջողութեան:

Ինչպէս բոլորին յայտնի է, ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐ/ՀԱԸՄ Արարատ մրցումները մարզականին զուգահեռ նաեւ շիդերու մրցակցութիւն մըն է թէ՛ մարզիկներուն եւ թէ՛ ներկաներուն համար: Մրցումը սկսաւ շատ տարօրինակ: ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ներդաշնակ ու մեծամասնութեամբ երիտասարդ մարզիկները շուարած էին Արարատի խումբին դիմաց: Առաջին քառորդախաղը ավարտեցաւ Արարատի արձանագրած մեծ առաւելու-

թեամբ՝ 8-17 արդիւնքով: Երկրորդ եւ երրորդ քառորդախաղերուն ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ տղաքը փոխեցին իրենց խաղաձեւը եւ յաճախակի մարզիկներու փոփոխութիւններ ընելով, կարողացան հաւասարիլ եւ հազի մի քանի թիւի առաւելութիւն ձեռք ձգել: Չորրորդ քառորդախաղը ճակատագրական էր երկու խումբերուն պարագային, քանի որ վերջին երկվայրկեաններուն խաղացողի մը ըրած սխալը անդարմանելի պիտի ըլլար: Մարզասերները կլանուած կը դիտէին՝ մերթ յուսահատութեամբ, մերթ ալ սիրտ առած: Երբ մրցումը ավարտեցաւ՝ արդիւնքը 63-63 էր: Սրտհատնումով լի հինգ երկար յաւելուածական վայրկեաններ պետք էին՝ որոշելու համար յաղթական խումբը: Արարատի խումբէն գրեթէ բոլոր լաւ մարզիկները յաջորդաբար հեռացուցան խաղէն 5 ֆաուլի պատճառաւ: Դեպի յաղթանակի ճանապարհը պետք էր որ շատ հարթ ըլլար ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ մարզիկներուն առջեւ, սակայն մինչեւ իրաւարարին վերջին սուլիչը անոնք պրկուած պահեցին իրենց համակիրները: Մրցումը ավարտեցաւ ի նպաստ ՀԱԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻին՝ 74-71 արդիւնքով:

Օրուան բաժակը սուիրուած էր Նորա, Նայիրի եւ Նորայր Մխտիկեաններու կողմէ, ի յիշատակ իրենց հօր՝ Վահան Մխտիկեանի:

Վարձքը կատար բոլոր մարզիկներուն, մարզիչներուն, պատասխանատուներուն եւ կազմակերպիչ ակումբին:

Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան

ՀԻՐԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ԳՎՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒ ԵՐԷՑ ԽՈՒՄԲԻՆ

Ուրբաթ, 23 Դեկտեմբեր 2011ին, Գահիրեի ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ պասքեթ պոլի երեց աղջիկներու խումբի անդամները, պատասխանատու Տիկին Սօսի Ներքտեան-Յակոբեան, վարչական անդամ Տիար Ժիրայր Յակոբեան և մարզիչներ Ալաա Չահրան և Մակետ, ակումբին վարչութեան հրաւերով հաճելի երեկոյ մը անցուցին Յելիոպոլսոյ Viking ճաշարանին մէջ:

Այս հիւրասիրութեան շարժառիթը ֆետերասիոնի մրցումներուն ակարտն էր, որոնց ընթացքին աղջիկներու խումբը պատուաբեր արդիւնքներ արձանագրած էր՝ ընդհանուր մրցումներու մէջ չորրորդը հանդիսանալով: 12 Յոկտեմբերէն մինչև 7 Դեկտեմբեր 2011, ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ խումբը խաղաց եօթը մրցումներ: Ինչպէս նախանցեալ թիւին մէջ անդրադարձած էի, Գահիրեի և Կիզայի շրջաններու ֆետերասիոնի մրցումներուն մասնակցութիւնը տեղի կ'ունենար չորս տարի ընդմիջումէ ետք, որուն ընթացքին լաւագոյն մարզիկուհիներէն շատեր հեռանալով խաղէն՝ խումբը սաստիկ անկում կրած էր: Մի քանի տարւայ աշխատանքի պետք եղաւ կրտսեր ու անփորձ պատանիներ մարզելու ու զանոնք խումբին միացնելու համար:

Այս տարի, պատասխանատու Տիկին Սօսի Ներքտեան-Յակոբեան ու մարզիչ Ալաա Չահրան խիզախութիւնը ունեցան խումբը ներդաշնակ ու պատրաստ նկատելու՝ ֆետերասիոնի մրցումներուն մասնակցելու: Լուրջ մրցումներ խաղալու հեռապատկերը խանդավառութիւն ստեղծեց թէ՛ մարզիկուհիներուն և թէ՛ մարզիչներուն մէջ:

Առաջին մրցումը «Պանք-Էլ-Ահլի»ի խումբին դէմ էր, որը բարեբախտաբար շատ քաջալերական սկզբնաւորութիւն մը եղաւ: ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները իրենց ինքնավստահ ու արագ խաղով յաղթեցին 41-24 արդիւնքով:

Երկրորդ մրցումը «Էլ-Չուհուր» խումբին դէմ էր և մեծ կարելիութիւն կար որ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները յաղթական հանդիսանային, քանի որ մրցումին բոլոր տեւողութեան արդիւնքի տարբերութիւնը շատ քիչ էր: Սակայն մրցումը ակարտեցաւ ի նպաստ «Էլ-Չուհուր»-ին՝ 48-54 արդիւնքով:

Երրորդ մրցումը «Յելիոպոլիս» խումբին դէմ էր, որը անցեալ տարուայ մրցաշարքին ակոյտեանը հանդիսացած էր: Ուժերու այս տեսակ անհամեմատութեան պարագային, խումբին պատասխանատուն ու մարզիչները աղջիկներէն պահանջեցին որ փորձերու ժամանակ սորված տարբեր խաղաձևերը կիրարկեն: Միակողմանի մրցումը ակարտեցաւ ի նպաստ «Յելիոպոլիս»-ին՝ 20-43 արդիւնքով:

Չորրորդ մրցումը «6 Յոկտեմբեր» խումբին դէմ էր: Սկիզբէն ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները կարողացան առաւելութիւն արձանագրել ու պահել զայն: Յակառակ որ մրցակից խումբը բաւական հասակաւոր մարզիկուհիներ ուներ, սակայն ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները իրենց արագ խաղարկութեամբ ու խիզախ պաշտպանութեամբ՝ չէզոքացուցին անոնց հասակներու գերազանցութիւնը ու մրցումը ակարտեցաւ 38-32՝ ի նպաստ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻին:

Հինգերորդ մրցումը «Էլ-Թայարան»ի խումբին դէմ էր: Գրեթէ նոյն մակարդակի խումբեր ըլլալուն՝ մրցակցութիւնը բուռն էր ու խաղը շատ հետաքրքրական, սակայն ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները որոշած էին չզիջիլ: Մրցումը ակարտեցաւ 50-44 արդիւնքով՝ ի նպաստ ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻին:

Վեցերորդ մրցումը «Էլ-Շամս» խումբին դէմ էր, որը Գահիրեի բարձրորակ խումբերէն կը նկատուի իր կազմակերպուած խաղարկութեամբ: ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները, գիտնալով հանդերձ որ անկարող են յաղթելու, շատ ինքնավստահ ու լաւ խաղացին ու յաճելի մրցում մը հրամցուցին ներկաներուն: Մրցումը ակարտեցաւ ի նպաստ «Էլ-Շամս»-ին՝ 46-59 արդիւնքով:

Մրցաշարքի վերջին մրցումը լաւագոյն խումբերէն մէկուն՝ «Կեզիրա»-յի դէմ էր: Այդ օրը, կարծեք, բախտաւոր օր չէր ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկներուն համար: Յակառակ որ բոլորն ալ ջանք չինայեցին, սակայն ձախողութիւնները անբաժան էին իրենցմէ: Արձակումներ, որոնք ստոյգ պասքեթներ պետք էին որ արձանագրէին, դուրս կ'ելլէին կողովէն: Այսպէս, յուսալքուեցան բոլորն ալ ու խաղը ակարտեցաւ 34-62 արդիւնքով՝ ի նպաստ «Կեզիրա»-յին:

Այսպիսով ակարտեցաւ 2011ի Գահիրեի և Կիզայի ֆետերասիոնի մրցումներուն առաջին բաժինը, ուր ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները խաղացին եօթը մրցումներ, որոնցմէ երեքին յաղթական հանդիսացան:

Ուրբաթ գիշերուայ հաւաքոյթին ընթացքին, ՅՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ աղջիկները, գլխաւորութեամբ ակազ մարզիկուհի Մարլօ Սիմոնեանի, գնահատանքի վկայականներ ու յիշատակի նուէրներ յանձնեցին Տեր և Տիկին Ժիրայր և Սօսի Յակոբեաններուն, նաև մարզիչներ Ալաա Չահրանին և Մակետին՝ առ ի երախտագիտութիւն իրենց տարած աշխատանքին աղջիկներու խումբին բարգաւաճման ու գոյատեւման համար:

Վարձքը կատար բոլորին և նորանոր յաղթանակներ կը մաղթենք յաջորդ մրցաշարքերուն:

Սօսի Ներքտեան-Յակոբեան

ԱՄԱՆՈՐԵԱՅ ՏՕՆԱԽԱՐԱՌԻԹԻՒՆ ԳՎՀԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ ՆԵՐՍ

Ուրբաթ, 23 Դեկտեմբերին, Ամանորի առթիւ, Գահիրէի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ ակումբին մէջ, տեղի ունեցաւ անուշեղէններու եւ այլ ուտեստեղէններու աւանդական պազարը: Ներկայ էին անդամներ, համակիրներ, հիւրեր եւ պատանիներ, որոնք փութացած էին ընկերական ջերմ մթնոլորտի մը մէջ, հաճելի օր մը անցընելու նախատեսութեամբ:

Ժամը ճիշդ 1-ին, օրուան նախագահուհի՝ Տիկին Թալին Երզնկացեան, սրահին մուտքին ժապաւենը կտրելով, բացումը կատարեց պազարին: Գեղեցկօրէն զարդարուած սրահին մէջ, սեղաններու վրայ ճաշակով զետեղուած էին Կաղանդի յատուկ զանազան պիտոյքներ, հայկական աւանդական ուտեստեղէններ եւ համադամ քաղցրեղէններ՝ բոլորն ալ հայթայթուած եւ պատրաստուած Տիկնանց Յանձնախումբի փափկասուն տիկիներուն կողմէ, ղեկավարութեամբ՝ անխոնջ, ժրաջան անդամուհի՝ Տիկին Գոհար Առաքելեանի:

Այս յաջող պազարը բաց մնաց մինչեւ յետ միջօրէի առաջին ժամերը, որմէ յետոյ Գահիրէի ՀԲԸՄ-ի «Ծիածան» երգչախումբի մանուկները, ղեկավարու-

թեամբ Սօ. Միհրան Ղազէլեանի եւ իր տիկնոջ՝ Գոհարի, իրենց Ամանորեան եւ Ս. Ծննդեան ուրախ, զուարթ երգերով ոգեւորեցին ներկաները: Ապա մուտք գործեց հսկայ Կաղանդ Պապան, կքած՝ իր թիկունքի ծանր բեռնան տակ: Շուտով փոքրիկները բոլորուեցան անոր շուրջ, որոնց միացան նաեւ անոնց մայրերը եւ ցնծութեամբ շուրջապար բռնեցին Կաղանդ Պապային շուրջ: Նուէրներուն բաշխումէն վերջ, տեղի ունեցաւ վիճակահանութիւնը: Տիկին Նայիրի Սիմոնեան յաջորդաբար յայտարարեց բախտաւորուողներուն թիւերը, շահողներուն եւ չբախտաւորուողներուն սրամիտ մեկնաբանութեանց տակ:

Ամբողջ օրուան ընթացքին փոքրեր եւ ծնողներ Սուրբ Ծննդեան եւ Ամանորեան երգեր երգեցին՝ Օր. Արփի Ճանիկեանի նուագակցութեամբ, ինչպէս նաեւ Պր. Օհան Ճանիկեանի կողմէ սիրայօժար տրամադրուած ձայնային դրութեան (sound system) եղանակներուն վրայ:

Վարձքը կատար բոլորին:

Թրգմ.՝ Ա. Ծ.

Ohan Janikian

Ohan Janikian

ԽԹՄԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹՒՒՆ ԳՎՃԻՐԷԻ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԷՆ ՆԵՐՍ

Հինգշաբթի, 5 Յունուար 2012-ին, Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԸ իր կեդրոնատեղիին մեջ, հանդիսաւոր եւ խանդավառ մթնոլորտի մը մեջ, տօնախմբեց Քրիստոսի Սուրբ Ծննդեան նախատօնակը: Մօտ 120 հոգի հաւաքուած էին շքեղօրէն զարդարուած ակումբին սրահը, որ այս առիթով նաւու մը երեւոյթը ստացած էր: Երեկոյթը կը խանդավառէր

Իսկ կազմակերպիչ յանձնախումբի վարիչ ուժը հանդիսացող Տիկին Գոհար Առաքելեան-Նապիլ ըսաւ. «Անմիջապէս որ յայտարարեցինք ճաշկերոյթին մասին, քանի մը օրուան մեջ արձանագրուեցան աւելի քան 100 հոգի. սակայն դժբախտաբար, նկատի ունենալով սրահին սահմանափակ տարողութիւնը, ստիպուեցանք մերժել յաւելեալ դիմող-

ծանօթ երգիչ Ճորճ Գարգուր, որ երբեմնի եւ այժմու մեղեդիներով պարահարթակ կը հրաւիրէր պարի սիրահարները, մեծ թէ փոքր, ներկաներուն ոգեւորութիւնը հասցնելով իր գագաթնակետին:

Մեղանները սկիզբէն իսկ բեռնաւորած էին բազմազան խորտիկներով, որոնք գոհացում կու տային ամենադժուարահաճ քիմբերուն իսկ: Շուտով սկսաւ ճաշերու արագ ու անթերի սպասարկութիւնը:

«Նախորդ տարիներու մեր արձանագրած յաջողութիւնները, մղեցին մեզ այս տարի եւս կազմակերպելու սոյն տօնակատարութիւնը, հակառակ մեզ շրջապատող դժուարին կացութեան», - ըսաւ Գահիրեի ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ատենապետ՝ Տոքթ. Կարօ Աբգարեան: Ապա յարեց. «Լաւագոյն միջոցն է ընտանեկան եւ բարեկամական ջերմ մթնոլորտի մը մեջ համախմբուելու եւ միասնաբար դիմաւորելու Ս. Ծննդեան տօնը»:

ները: Մեր Տիկնանց Յանձնախումբի ժրաջան անդամուհիները իսկայական աշխատանք կատարեցին, քանի մը օրուան մեջ կազմակերպելով սոյն տօնախմբութիւնը: Անոնք սրահին զարդարանքը, ճաշերը, նուէրները, կարգադրութիւնները, ամէն ինչ սիրով ստանձնեցին եւ ամենայն բժախնդրութեամբ կատարեցին»:

Առաւօտեան ժամը մեկին Տոքթ. Ճորճ Սիմոնեան՝ վարչութեան անունով շնորհաւորեց ներկաները Նոր Տարւոյ եւ Ս. Ծնունդի առիթներով: Երեկոյթը վերջացաւ վիճակահանութեամբ, որմէ յետոյ բոլորը մեկնեցան լաւ տրամադրութեամբ, յիշատակելի եւ հաճելի պահեր անցուցած ըլլալու գոհունակութեամբ:

Վարձքը կատար կազմակերպիչներուն:

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ:

Թրգմ. Ա.Ը

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

ԳՎՀԻՐԷԻ ՀԲԸՄ-Ի 2012-Ի ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ

Գահիրեի ՀԲԸՄ-ը երկար տասնամեակներ է Վեր աւանդաբար լոյս կ'ընծայէ օրաթերթիկներով պատի գունատիպ օրացոյցը:

ՀԲԸՄ-ի Վարչութիւնը ամէն տարի սոյն օրացոյցին համար կ'ընտրէ ծանօթ արուեստագետի մը գործը:

Ներկայ տարուան օրացոյցին համար ընտրուած է արուեստագետ Րաֆֆի Միքայելեանի «Արարատ Լեռ» գեղեցիկ ստեղծագործութիւնը:

Այս տարի եւս, օրացոյցին գունատիպ խաւաքարտին տպագրութիւնը իրագործած է «Նուպար» տպագրական հաստատութիւնը, իսկ հայկական ասացուածքներ ընդգրկող օրաթերթիկներով կազմուած օրացոյցը պատրաստուած է «Ոսկետառ» տպարանին կողմէ: Նոյն տպարանը պատրաստած է նաեւ Միութեան փնտռուած աւանդական գրպանի տօնացոյց-օրացոյցը:

«Տ»

ՆԻԿՈՒԱՅ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ *շարունակութիւն էջ 3-էն*

Ն.Յովհաննիսեանի այս մենագրութիւնը, որուն շնորհիւ գիտական շրջանառութեան մէջ ներգրաւուեցան արաբական հարուստ եւ ինքնատիպ աղբիւրները, անսասանօրէն կը բերէ այն եզրայանգման, որ 1915 թ. երիտթրքական դահիճներու իրագործած սպանող պետք է դիտարկել՝

ա) միայն եւ միայն ցեղասպանութիւն, եւ

բ) 20-րդ դարու առաջին ցեղասպանութիւն:

Այսպիսով, Ն.Յովհաննիսեանի կողմէ արաբական աղբիւրները գիտական շրջանառութեան մէջ դնելը ծանր հարուած մըն էր Հայոց Ցեղասպանութիւնը ժխտող թըրքական արդի պետական, պաշտօնական եւ պատմագիտական դիրքորոշումին:

Այս ծանրակշիռ աշխատութեան արաբերէնով հրատարակութիւնը հնարաւորութիւն կ'ընձեռէ՝ Հայոց Ցեղասպանութեան

ճշմարտութիւնը եւ թրքական աններելի ոճ-րագործութիւնը տեղեկացնելու արաբական 18 երկիրներու հասարակութեանը եւ աշխարհի աւելի քան 300 միլիոն արաբներուն:

Նշենք, որ «Արաբական Պատմագիտութիւնը Հայոց Ցեղասպանութեան Մասին» աշխատութիւնը Գահիրեի մէջ արաբերէնով հրատարակուելէ յետոյ, հայ ականաւոր արաբագետի՝ արտասահմանեան երկիրներու մէջ օտար լեզուներով հրատարակուած մենագրական ուսումնասիրութիւններուն թիւը անցաւ 30-ը: Եզակի դէպք մը:

Քաղաքական Գիտութեան
Հայաստանի Անցիաօր

Արեւմտահայերէնի վերածեց՝ Շ. Ս.

ՊԵՐՃ ԹԵՐՂԵԱՆ *շարունակութիւն էջ 17-էն*

լածներու հաւաքածոյ): Ան 1977-էն սկսեալ աշխատակցած է «Արեւ» օրաթերթին, իսկ 1998-2009 տարիներուն եղած է «Արեւ» արաբալեզու ամսօրեայի հայկական նիւթերու խմբագրական խորհրդատուն: Ան Գահիրեի ՀԲԸՄիութեան «Տեղեկատու» եռամսեայի, եւ 2010 Ապրիլէն սկսեալ նոյն Միութեան «Արեգ» արաբալեզու ամսօրեայի հայկական նիւթերու խմբագրական խորհրդ-

դատուն է:

Պերճ Թերղեան անցեալ տարի արժանացած էր Գարեգին Բ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի շնորհած «Ս. Սահակ-Ս. Մեսրոպ» շքանշանին:

2011ին Պերճ Թերղեան ՀԲԸՄիութեան Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ արժանացաւ նաեւ «Պատուոյ Անդամ» տիտղոսին:

Յ.Է.

